

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Η'. (Έξάμηνο Β') * ΑΘΗΝΑ, 25 ΤΟΥ ΑΓΩΝΑΡΗ 1910 * ΑΡΙΘΜΟΣ 400

Ένας λαός υφώνεται ἄμα δείξη πὸς δὲ φοβᾶται τὴν ἀλήθεια.—ΨΥΧΑΡΗΣ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΘΗΝΙΩΤΗΣ. Ἀθηنيώτικα γράμματα.
ΓΕΛΗΣ. Ἀμουργιανὲς γραφές (Στὸ Χασαπιο—Περίπατο).
ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ. Φυλλάδες τοῦ Γεροδίου (συνέχεια).
ΚΑΡΘΑΙΟΣ. Φαριολογήματα.
Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ. Θεατρικὰ — «Ὁ Πειρασμός» — «Ἀπόκληροι».
ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ. Τὸ ζήτημα καὶ τὸ Πρότυπο (Α').
ΛΕΑΝΤΡΟΣ ΠΑΛΑΜΑΣ. Ποιήματα (Τὰ Ταξίδια—Στὴ Στρατὰ τοῦ Χλωροῦ Χωριοῦ—Βραδινὲς Ὁρέες).
ΨΥΧΑΡΗΣ. Γράμμα στὴ Φοιτητικὴ Συντροφιά.
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ—ΦΟΙΤΗΤΙΚΗ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ—ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΜΑΣ—ΒΑΡΒΑΡΟΠΗΛΑΡΟ—Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ—Ο, ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ.

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΚΑΙ ΤΟ ΠΡΟΤΥΠΟ

(ΑΡΘΡΑ ΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ)

Α

Ἡ πρώτη ἐντύπωση. Ἐνα γράμμα.

Ἀπὸ τὸν παρασμένο Ἀπρίλη, τὶς μέρες πού κυκλοφόρησε ἡ προκήρυξη τοῦ «Πρότυπου Δημοτικοῦ Σχολείου», μοῦ ἤρθε στὸ νοῦ, καὶ κάθησα κ' ἔγραφα ἕνα γράμμα γιὰ νὰ τὸ στείλω τοῦ εὐγενικοῦ φίλου Δ. Π. Πετροκόκκινου. Ἐνας ἀπὸ τοὺς ἰδρυτὲς τοῦ Πρότυπου, ταμίας τῆς Ἐφορίας του, ἐπαδὸς τῆς Ἰδέας ἀφωσιωμένος, καὶ δημοτικιστὴς ἀπὸ τοὺς ἀγνότερους. Τὸ γράμμα εἶναι τοῦτο:

« Ἀξιότιμε φίλε,

Ἐλαθα τῆς Ἐφορίας τοῦ Πρότυπου Δημοτικοῦ Σχολιοῦ τὴν Προκήρυξη πού εἶχατε τὴν καλοσύνη νὰ μοῦ στείλετε. Περιττὸ νὰ σᾶς εὐχαριστήσω, καὶ νὰ σᾶς πῶ πόσο χάρηκα βλέποντας τὸ παρουσίασμα τῆς Ἰδέας μέσα σὲ πλατύτερο κύκλο πέρα ἀπὸ τὸν κύκλο τὸν ξεκαθαρισμένο δημοτικιστῶν καὶ στρατιωτῶν τῆς Ἰδέας. Ἄς θεωρήσουμε τὸ φαινόμενο ὡς ἕνα σταθμὸ γιὰ καινούρια ξεκινήματα.

Μὰ ἴσα ἴσα τὰ καινούρια τούτα ξεκινήματα μὲ ἀνησυχούν. Θὰ μοῦ δόστε τὴν ἄδεια, μὲ δλο

τὸ θάρρος πού μοῦ ἐμπνέει ὁ ἐνθουσιασμός σας καὶ ἡ σοβαρὴ σας ἐνέργεια γιὰ νὰ προκόψῃ ἕνα τέτοιο ζήτημα, νὰ σᾶς ἐμπιστευτῶ κάποια σκέψη μου. Γιὰ τὸ κίνημα, καθὼς θὰ μπορούσε σωστὰ νὰ χαρακτηριστῇ τὸ μανιφέστο, καὶ μὲ δλη του τῆ φιλειρηνικότητα, μοῦ εἶχε κάποτε μιλήσει ὁ φίλος Ἰδίας. Μὲ συγκίνησιν εἶχ' ἀκούσει τὴν εἴδηση, καὶ περίμενα. Τὸ κίνημα γιὰ τὴν ἀνάγκη νὰ συλωθῇ ἡ δημοτικὴ Παιδεία ἀπάνου σὲ σύστημα ἐπιστημονικώτερο καὶ πραχτικώτερο, καί, φυσικά, καὶ πρῶτ' ἀπ' ὄλ' ἀπάνου στὴ μόνη σωστὰ ἐπιστημονικὴ, νὰ ποῦμε, καὶ στρογγυλὰ πραχτικὴ γλώσσα, τέτοιο κίνημα, καὶ ὄχι: μόνο μὲ τὴ θεωρία, μὰ καὶ μὲ τὸ παράδειγμα τῆς γλώσσας. Ἢ γλώσσα τούτη ἄς εἴν' ἐδῶ κ' ἐκεῖ συντηρητικὴ καὶ ὡς ἀναποφάσις: ἄς πάη μ' ἕνα περπάτημα πού τρικλίζει κάπου, ἄς μοῦ θυμίζῃ τὴ ντροπάλι κόρη πού θέλει νὰ κρύψῃ τὴν ὄψη της κάτω ἀπὸ τὸ βέλο της, γιὰ νὰ μὴν παραφάνεται. Ἀρκετὰ, μολαταῦτα, χαρακτηρισμένη δημοτικὴ. (Ἀφίνω κατὰ μέρος τοὺς φοιτητοὺς στοχασμοὺς πού ρίχνει γιὰ τὴν παιδεία τὸ κίνημα, γιὰτὶ τὸ πολὺ τοῦ φωτός του βρίσκεται στὴ γνώμη πού ξετυλίγει γιὰ τὴ μητρικὴ τῆ γλώσσα.) Τόσο δημοτικίζει ἡ γλώσσα τῆς προκήρυξης, πού ἔφτασε γιὰ νὰ γριέψῃ τὸν κύριο Μιστριώτη, ἀκόμα κὶ ἄλλη μιὰ φορά, καὶ ὅλους ἐκείνους πού, συνειδητὰ ἢ ἀσυνείδητα, εἶτε μὲ τὴ μανία τῆς σχολαστικῆς καὶ στὸ λόγο ἀρχαιολατρίας, εἶτε ἀπὸ μιὰ τυφλὴ ἀντίσταση, εἶτε μὲ τὰ μπαλώματα τῆς «μέσης ὁδοῦ», φέσει ἡ θέσει, μιστριωτίζουν. Νομίζω πὸς κὶ ἀκόμα δημοτικώτερα ξελαγαρισμένη νὰ εἶταν ἡ γλώσσα, ἡ κὶ ἀκόμα συντηρικώτερα συμμαζωχτὴ καὶ ὑποκαμινικώτερα γαρνιρισμένη, τὸ ἴδιο σκάνταλο θὰ προξενούσε: φτάνει πού ξεμυτίζει, συγυρισμένο κάπως, τὸ δημοτικὸ στοιχεῖο, καὶ ὄχι ὅπως διόλου ἀσύστατα, καθὼς στὶς ἐφημερίδες. Κὶ ὅσο κὶ ἂν δὲν ἀγγίξῃ παστρικά ἡ προκήρυξη τίποτε ἀπὸ τὸ καθεαυτὸ Ζήτημα, καταλαβαίνει κάθε ἴσιος ἄνθρωπος, κὶ ἀπάνου ἀπ' ὅλους ὁ ξυπνότατος Ρωμῖος πὸς ἡ σχολικὴ ἀγωγὴ καθὼς προκηρύχνητ' ἔτσι, στήνει θεμέλιο της τὸ ἄλλαγμα τῆς σχολικῆς γλώσσας: γιὰτὶ χωρὶς τὸ ἄλλαγμα τοῦτο βῆμα δὲ μπορεί νὰ πάη μπρὸς ἢ ὑπόθεση. Κ' ἔτσι, ὅσο φρόνιμα κὶ ἂν παρουσιάστηκε ἡ Ἐφορία, τὰ λαγωνικὰ τῆ μυριστήκανε, καὶ γαυγίσματα. Ὁ Τύπος, ὅσο

κι αν τὸ παινεύεται, ὅσο κι ἂ δείχνηται στὴ γλώσσα φιλελεύθερος, εἶναι μολαταῦτα ὁ χειρότερος ὀχτρός τῆς γλωσσικῆς Ἰδέας. Τὴ γνώμη μας τὴν ξηγήσαμε κάπως ἄλλοτε, δὲν εἶναι τώρα καιρός νὰ ξανασταματήσουμε σὲ αὐτήν. Ἀπὸ τὰ τρία φύλλα ποὺ μοῦ κάνουνε τὴν τιμὴ νὰ μοῦ στέλνωνται, μὴ ξεχνώντας παλιὸ συνεργάτη, κ' εἶναι ἀπὸ τὰ πρῶτα τοῦ ἀθηναϊκοῦ τύπου, τὰ δυὸ γράφανε, ἀπάνου στὴν προκήρυξη, πράματα παιδιάτικα, καὶ ἀνάξια νὰ συζητηθῶνε. Φαντάσου τί θὰ γίνεταί· σὰλλα, ποὺ δὲν ἔχω τὴν εὐτυχία νὰ τὰ βλέπω. Ἀφίνω δὲ τὸ ἀπαραίτητο συμπλήρωμα, τὴ σημερινὴ καμπανοκρουσία τοῦ κ. Μιστριώτη. Ὅμως ὁποιας λογῆς κι ἂν εἶναι, τὰ ἐπιχειρήματα καὶ τᾶρματα τῶν καθαρουσιάνων, καὶ κουτὰ καὶ ἀνάξια, μὲ τοῦτα ἀγωνίζονται, προσβάλλουνε, χτυπάνε, γυαλίζουν, κρατιένται. Σὲ ὅλα τοῦτα μπροστά, τάχα δὲ χρειάζονται ἡ ἄμυνα, ἡ ἐπίθεσις, ὁ πόλεμος, μὲ τάξη καὶ μὲ ὄργανωσις, μὲ συνεννόησις, συστηματοποιημένα, πλασμένα; Γνωρίζετε καλύτερά μου πῶς δὲ φτάνει τὸ πέταμα τῆς προκήρυξης, γιὰ νὰ χεῖτε, μὲ κάποιο ἀποτέλεσμα, τις συμπάθειες καὶ τὰ γράμματα, τὴ συντρομὴ καὶ τὰ χορηγήματα τοῦ κόσμου γύρω σας. Μόνο, μὲ ὅλο τὸ θάρρος, ρωτῶ: Εἶναι καὶ οἱ δώδεκ' ἀξιότιμοι κύριοι τῆς Ἐφορίας **μπασμένοι γερά**, καθὼς χρειάζεται, στὸ Ζήτημα, συναγρικημένοι μεταξὺ τους, ἀποφασισμένοι ὅλα νὰ τὰ καταφρονέσουν, καὶ νὰ ἀντικρύσουν κάθε ἀντίδρασις, ἀκλόνηστοι, ἀμπέρδευτοι; Μέσα στοὺς δώδεκα κυρίους ξανοίγω χαιρετίζοντας ἑνόματα δημοτικιστῶν καὶ συγγραφεῶν καὶ πολεμιστῶν ποὺ δοκιμαστήκαν. Ἐλπίζω καὶ στῶν ἄλλων ὄλων τὴν ἀξιοσύνη. Ἐλπίζω πῶς δὲ θὰ ξαναγίνῃ ὅτι ἔγινε μὲ τὴ «Γλωσσικὴ Ἐταιρία» ἐδῶ καὶ κάμποσα χρόνια. Εὐτὺς ἀπὸ τὸ πρῶτο φάνασμα κι ἀπὸ τὸ πρῶτο ἀναγέλασμα μιᾶς ἐφημερίδας οἱ γραμμένοι μὲ συγκινητικώτατη προθυμία σὺντροφει τῆς Ἐταιρίας καὶ καλοθελητὲς τῆς Ἐθνικῆς γλώσσας—ὄχι ὅλοι, βέβαια, μὰ οἱ πιὸ πολλοὶ—φανήκανε σὰ νὰ ζαλιστήκαν· καὶ τὰ μαζέψανε. Καὶ δὲ βρέθηκε κανένας ἀπὸ αὐτοὺς πρόθυμος νὰ βάλῃ τὴν ὑπογραφήν του κάτω ἀπὸ τὴν ἀθωότερη καὶ τὴ λογικώτερη διαμαρτύρησις ποὺ προσάθηκε νὰ γίνῃ ἀπάνου σὲ φέματα, σὲ προστυχίες καὶ σὲ βρισιές, διαμαρτύρησις ποὺ εἶτανε ζήτημα τιμῆς γιὰ τὴν Ἐταιρία· κανένας δὲ βρέθηκε, ἀπὸ φόβο μήπως εἰπωθῇ μαλλιαρὸς ἢ ψυχαραιστῆς. Οἱ ἄνθρωποι δὲ θέλανε νὰ φανοῦνε πῶς τιμοῦν πρόσωπα καὶ πάνε ἀποκάτου ἀπὸ καίνα. Καὶ εἶναι ὁ τόπος ἐδῶ ποὺ ἴσα ἴσα πρόσωπα, χωρὶς ἄλλο τίποτε, δουλεύει, καὶ ποὺ τότε μόνο κιντυνεύεις νὰ κοροϊδεύτῃς ἀλόγητα

ἢ νὰ κακοξηγηθῆς, ἀνίσως θελήσῃς νὰ δουλέψῃς εἴτε ἀπὸ πρόσωπα γιὰ μιὰν ἰδέαν, εἴτε κάτω ἀπὸ πρόσωπα ποὺ τὸ ἀξίζουν, γιὰτὶ δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο, παρὰ τὰ **πλαστικὰ σύμβολα τῆς ἰδέας**. Ἡ γνώμη μου εἶναι πῶς γιὰ νὰ πάῃ μπροστὰ τὸ πράμα καὶ στὴν περίστασις τούτη χρειάζεται γνώσις ἀκέρια τῆς Ἰδέας, τῆς ἱστορίας τῆς, καὶ τῆς φιλολογίας τῆς, καὶ τῶν ἔργων ποὺ γέννησε, καὶ τοῦ σημείου ποὺ βρίσκεται, πίστη πρὸς τὴν ἰδέαν, καὶ ἀνάλαχτη ἀπόφασις πρὸς ἐνέργεια, μὲ τὴν καταφρόνησις, καθενὸς ἐμπέδιον. Τραβάτε τὴν ἰδέαν τούτη μὲ νέο σπρώξιμο. Δὲν μπορεί νὰ πάῃ μπροστὰ, κάθε τόσο, παρὰ μὲ τὸν ἀνοιχτοπόλεμο. Ἡ πολιτικὴ ἔρχεται ὕστερα, γιὰ κάποια καθέκαστα· καὶ δὲν μπορεί νὰ ξεπεράσῃ ὠρισμένα σύνορα. Πόλεμος καὶ πάντα καὶ μόνο πόλεμος. Ὁ κόσμος ἐδῶ δὲν κοροϊδεύεται. Ὁ κόσμος ἐδῶ πρέπει νὰ χτυπιέται. Καὶ θὰ ταιριάζαν ἐξαίρετα, στὴν περιστάσῃ μας, τὰ λόγια τοῦ Ἰταλοῦ κοινωνιολόγου, τοῦ Φέρρη, νομίζω, πῶς εἶναι κάποια ζητήματα ποὺ δὲν πάνε μπροστὰ μὲ μασημένα λόγια, μὲ διπλωμάτικα φερσίματα, μὲ ἀκαλοσύνες, μὲ τσιριμόνιες, μὲ τὰ χερσόχτια, μὲ τὰ σαλόνια, μὲ τοὺς κανόνες τῆς καλῆς συμπεριφοράς, μὰ μὲ ὅ,τι χτυπᾷ κατακέφαλα καὶ κατάσταυρα, μὲ ὅ,τι τσουζεῖ· καὶ φέρνει τὸ σκουζιμο. Ναί. Τὰ ζητήματα πάνε μπροστὰ μὲ τὴν Ἐξήγησιν ποὺ ὅλα τὰ μαντεύει, μὲ τὴν Ἐπιστήμη ποὺ ὅλα τὰ ξέρει, μὲ τὴν Ἰσχυρὴν ποὺ τίποτε δὲ φοβᾶται.

Μὰ ὁ πόλεμος, ὁποῖος, ἀκόμα κι ὁ κλεφτοπόλεμος, ὅσο κι ἂν πρέπει νὰ τὸ ἀντιπαθούμε καὶ νὰ τὸ ἀποφεύγουμε, —μὲ ὅλην τὴν λεβεντιά καὶ τὸ δίκιο τοῦ πατροπαράδου, —τὸ εἶδος τοῦτο τῆς πολεμικῆς ἀντίστασις, σὲ καιρὸ ποὺ καὶ ἡ τέχνη ἡ ἴδια, σὲ ὅλους τοὺς κύκλους τῆς ἀνθρώπινης ἐνέργειας, πρὸς τὴν ἐπιστήμην κοιτάζει· μὰ ὁ πόλεμος, ὁποῖος, πρέπει νὰ ξεσπᾷ ὠργανωμένος πέρα καὶ πέρα. Ἰποθέτω, πῶς ἀπάνου στὸ ζήτημα τοῦτο, οἱ ἀξιότιμοι τῆς Ἐφορίας τοῦ Πρότυπου, λάβανε ὅλα τους τὰ μέτρα. Μὰ τὸ ζήτημα πιστεύω πῶς δὲν μπορεί νὰ μετρηθῇ, καθὼς πρέπει, καὶ δὲ θὰ μπορέσῃ, μὲ τὴν νέα του ὄψη, νὰ βάλῃ σὲ τάξη, παρὰ μὲ δυὸ τρόπους: Ἡ θὰ τραβήξουνε μπροστὰ οἱ θεμελιωτὲς τοῦ Πρότυπου, ἀδιαφορώντας γιὰ κάθε ἐπίθεσις, κάθε συζήτησις, κάθε πείρασις, καὶ κάθε ἀερολόγημα μέσα στοὺς δημοσιογραφικοὺς καὶ στοὺς κοινωνικοὺς, γενικώτερα, κύκλους, κανονίζοντας ἀτάραχα, ἀφοβα, ἦσυχά, σιωπηλὰ σχεδόν, τὴ δουλειά τους, μὲ τὰ πρόσωπα ποὺ νομίζουν κατάλληλα νὰ τοὺς χρησιμεύουν, τὴ δουλειά τους, προβλεπτικά, φιλολογημένα, καὶ στὸ ὄνολο, καὶ σὲ κα-

θεμιά της λεπτομέρεια. Ἡ: μαζί με τὸ χρέος τοῦτο, κ' ἐξὸν ἀπὸ τὸ χρέος τοῦτο, θὰ ἀνασκουμπωθῶν, ἀποφασισμένοι νὰ κατεβῶνε στὸ δρόμο, νὰ μποῦνε στὴ ρέντα, γιὰ τὸ κονταροχτύπημα. Μὰ καὶ τότε πρέπει νὰ ξέρουν πὼς δὲν εἶναι τοῦ καθενὸς τέτοιοι ἀγῶνες, μετ' ὅλη τὴν καλὴ διάθεση τοῦ καθενός, πὼς ἀνάγκη θὰ εἶναι νὰ παραζώσουνε τῶν ὄπλων τους τὴν τιμὴν σὲ τρεῖς σὲ δύο, σὲ ἓνα, ἀδιάφορο, μὰ πάντα σὲ δοκιμασμένους Στρατιῶτες τοῦ λόγου, σὲ ἀνθρώπους τῆς φωτιᾶς, μελετημένους ἀπ' ἄκρη σὲ ἄκρη, καὶ ἀρματωμένους ὡς τὰ δόντια, ποὺ εἴτε μιᾶς Τέχνης εἶναι ἀκριβοί, εἴτε μιᾶς Ἐπιστήμης λειτουργοί, θὰ εἶναι πάντα μαστόροι. Γιατὶ ἀλλοιώτικα, κιντυνεύουμε νὰ ξανακούσουμε τὸ περίφημο λαϊκὸ ἐπίγραμμα ποὺ μᾶς φύλαξε στὸ «Τίρι-Λίρι» τοῦ ὁ Ὀρφανίδης:

*Σὰ δὲν ἤξερες, βρὸ Φράγκε, νὰ παλαίψης,
τί κολνοῦσες τὰ χουτιά
σιὰ σοκκάκια τὰ πλατιά;*

Κ' ἐδῶ δὲν ἔχει λόγο ἡ «μέση ὁδός», ἡ ὑμνολογούμενη. Τὸς στοχασμοὺς τούτους ἀθελα μὲ ξύπνησε ἡ σύσταση καὶ ἡ προκήρυξη τοῦ Πρώτου. Μὴ με παρεγγήσετε. Πολὺ ἐλπίζω καὶ ἄδολα πιστεύω στὴν καρδιά καὶ στὴν εὐλικρίνεια, στὴ μάθηση καὶ στὴ γνώμη τῶν ἀξιότιμων ἱδρυτῶν. Ἐλπίζω καὶ πιστεύω πὼς θὰ πάη πρῶτα ἡ δουλειά. Μὰ τί τὸ θέλετε; Δὲν εἶμαι πεσομιστής καθάριος, δηλαδὴ ἄνθρωπος ποὺ ὅλα νὰ μοῦ δείχνονται πὼς πηγαίνουν τοῦ βρόντου καὶ τοῦ κἄκου, κι ἀπὸ τίποτε νὰ μὴν περιμένω τίποτε καλὸ, δὲν εἶμαι πάλε κι ἀπὸ κείνους ποὺ ὅλα τὰ βρίζουνε ρέδινα μέσα στὴν ἄλογο κῆλο. Θυμοῦμαι τὸν ὄρατο στίχο τοῦ ποιητῆ:

Car le soul juste point est un jeu de balance.

Κ' εἶναι ἡ μόνη περίσταση ποὺ κανεὶς θὰ μπορούσε νὰ με βραβεύσει μεσοδότη.

Με ἀπειρὴ ἀγάπη καὶ τιμὴ» κτλ. κτλ.

Τὸ γράμμα γράφτηκε ἀπὸ τὸν περασμένο Ἀπρίλη, μὰ δὲ στάλθηκε τὸ εἶχα κρατήσῃ στὰ χαρτιά μου, ἀπὸ κάποιο στοχασμὸ, κ' ὕστερα νόμισα περιττὸ τὸ στάλισμά του. Ὅμως ἀπὸ τότε τὰ πράγματα κάπως ἀλλάξαν. Δασκάλοι καὶ δασκαλικοὶ τοῦ ριχτήκανε τοῦ Πρώτου, ἀναγκαστήσαν οἱ ἱδρυτῆς νὰ σταυρώσουν τὰ σπαθιά τους καὶ τίς βέργες τους κηρύχτηκε τῆς δημοτικῆς μας, ἀκόμα κι ἄλλη μιὰ φορά, ὁ Ἱερὸς Πόλεμος. Τὸ γράμμα μου περιττὸ πιά νὰ σταλθῇ, μὰ ἔχει περιττὸ καὶ νὰ τυπωθῇ. Μαζί με ἄλλα μου ἀρθράκια, πρόχειρα κι ἀταχτα, ποὺ θὰ τὰ κολουθήσουν ἴσως. Μονομάχος δὲν εἶμαι. Νομίζω πὼς μιὰ κιθάρα καλῆτερα

θὰ μοῦ ταίριαζε. Μὰ ἡ περίσταση τὸ φέρνει. Τί νὰ γίνῃ!

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΤΑ ΤΑΞΙΔΙΑ

*Νειρέβουμαι, νειρέβουμαι κάποια ταξίδια ἀπέραντα
Καὶ τοὺς ἀνέγγιχτους ὄρνυμους καὶ τίς πλατιῆς ἐρμιές,
Τίς τροπικῆς νυχτιῆς καὶ τίς παιδοῦλες τίς Κροελικῆς,
Ἔ Ἀσίτες, Εὐρώπες, Ἀφρικῆς, Ὠκεονίτες!*

*Νὰ σᾶς ζουφήξω λαχταρῶ, πνοῆς τοῦ Ἀτλαντικοῦ,
Κι' ἀπὸ τὴν πλώρη ν' ἀγναντέβω καπετάνος
Νέες στεριές, νέες θάλασσες καὶ πάντα νέους ὀρίζοντες,
Καὶ νᾶμ' ὁ ἀπάτριδος ἐγὼ καὶ νᾶμαι ὁ κοσμοπλάνος!*

* *

*Μὰ πὺδ σὺχνὰ νειρέβουμαι κάποια ταξίδια εἰδύλλια
Κ' ἓνα νησι τοῦ Ἰόνιου μέσα σὶν πρῶο τὸν ἥλιο,
Σ' ἔρρο ἀνατάραχο γιὰ μ' ἓνα γυναικίνο ἀνάστημα
Νὰ πλάσω μου τὸ ἐρημικὸ, κρωιόγονο βασίλειο...*

*Κ' ἐκεῖ, μετ' ὁ γλυκὸ νερὸ καὶ τὸ μελαχρινὸ φωμί,
Τὴν ἡμερὴ ζωὴ νὰ ζήσω,
Ἄγάπες, ὦ μικροὶ καημοὶ μετ' ὁ σπασμένα τὰ φτερά,
Ὅλες ἐδῶ νὰ φέρω σας καὶ νὰ σᾶς ἀναστήσω...*

ΣΤΗ ΣΤΡΑΤΑ ΤΟΥ ΧΛΩΡΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

*Τὸ γαλλικὸ χλωρὸ χωριὸ τὸ βάζει ἀκόμα ὁ νοῦς;
Οἱ μέλλοι τὸ σκέπαζαν, οἱ φλαμουριές, τὰ ἐλάτια,
Στὴ στρατὰ σὺχνοβλέπαμε τοὺς σταυρωμένους τοὺς
Χριστοὺς*

Θρηνητικὰ π' ἀνέβαιναν σὶν ὀρίζοντα τὰ πλάτια.

*Στὴ στρατὰ, ποὺ μᾶς ἔφερε στὴς ἀκροποταμιᾶς
Τὰ πόσκιο νὰ δροσίσομε τὸ νοῦ κάτου ἀπ' τὰ φύλλα,
Πὼς ἡ μουρμούρα τοῦ νεροῦ παράξενα ἔσμιγε μετ' ἡμᾶς,
Μετ' ὁ καμπάνα τὴ γριὰ νοσταλγικὰ ποὺ ἐμίλα—*

*Στὴ στρατὰ ποὺ ἀπαντούσαμε κοπάδι, ἀγκαλιαστά,
Τίς Φραγκοπούλες νὰ γυροῦν ἀπ' τὴν πλατιὰ τὴ χώρα,
Στὴν ξένη γλώσσα ἐθύμιζαν τὰ μύρια κρυφομυλητὰ
Καὶ τὰ κορμιά τρικύμιζαν σὶν ἀποσπερνοῦ τὴν ὄρα.*

ΒΡΑΔΙΝΕΣ ὨΡΕΣ

*Τὸ βράδι ἀπόψε καθεὶ νὰ τ' ἀγαπήσω θέλησα
Καὶ μετ' ὁ ξὼ τὴν καρδιά τὸν κόσμον ὄλο δένω,
Κ' ἔτοι τὴν ὄψη νοιώθω μου κι ἀφρόντιστη καὶ
πρόσχαρη*
Σὶν κοριτσέιο πρόσωπο σ' ἓνα βιολλὶ γυρμένο.

*Τὸ βράδι ἀπόψε καθεὶ νὰ τ' ἀγκαλιάσω θέλησα
Χωρὶς τὸ λόγο νὰ κρατῶ καὶ τὸ γιὰ νὰ ξέρω,*

Νὰ τ' ἀγκαλιώσω θέλησα δέντρα καὶ ζῶα καὶ πράματα
Καὶ τὸ παιδάκι τ' ἄγουρο καὶ τὸ σκυμμένο γέρο.

Τὸ βράδι αὐτὸ κυκλώσατε με μὲ τίς μορφές τίς γνώριμες
Κι ὄλα τὰ μικροπράματα νὰ τ' ἀροδιάσατε δμάδι,
Καὶ τὰ συνηθισμένα μου θάρσιω ἐγὼ μιλήματα.
"Ὡ! πάντα κι ἂν ἀγάπαγα καθὼς αὐτὸ τὸ βράδι

ΛΕΑΝΤΡΟΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΦΑΡΙΟΛΟΓΗΜΑΤΑ

Ξέρετε τί θὰ πεῖ φάριον; Μήπως μικρὸς φάρος, δηλ. φανάρι; Ὁχι. Μήπως ὁ φάρος ποὺ κάνουμε σοῦπα; Οὔτε. Ἄς ἀνοίξουμε τὸ λεξικὸ τοῦ Passow, γιὰ νὰ δοῦμε τί σημαίνει αὐτὴ ἡ νεοελληνικὴ λέξη.

Φάριον: Demin. von φᾶρος. Δηλ. μικρὸν φᾶρος (μὲ περισπωμένη). Ἄς δοῦμε λοιπὸν τὸ φᾶρος.

Φᾶρος, εος, το: jedes grosse Stück zeug, Tuch, Laken, Leinwand. (Δηλαδή κάθε μεγάλο κομμάτι υφαντά, πανί, σεντόνι, κλπ). Ein weiter Mantel, ohne Aermel, den besonders die Männer als Ueberwurf über dem Leibrocke (χιτῶν) trugen; doch trugen auch Frauen dieses Kleidungsstück; es konnte wie eine Art Kappe oder Schleier über den Kopf gezogen werden. (*Ἔνα εἶδος μαντύα, χωρὶς μανίκια, ποὺ τὸ φοροῦσαν προπάντων οἱ ἄντρες γιὰ πανωφόρι, πάνω ἀπὸ τὸ χιτῶνα τους, μὰ τὸ φοροῦσαν καὶ γυναῖκες αὐτὸ τὸ φόρεμα. Μποροῦσε καὶ νὰ τραβηχτεῖ στὸ κεφάλι σὰν κουκούλα ἢ πέπλος.)—Καὶ παρακάτω: Auch wurde es als Leichentuch über den Todten ausgebreitet. (Τὸ μεταχειρίζοντοσαν λοιπὸν καὶ γιὰ σάβανο, γιὰ νὰ σκεπάζουσι τοὺς πεθαμένους). Ἄλλη σημασία εἶναι Segeltuch δηλ. καρβόπανο. Καὶ ἀφοῦ μᾶς παραπέμπει τὸ λεξικὸ στὸν Ὅμηρο, Σοφοκλῆ κ.τ.λ., λέει: Das Wort findet sich in Prosa nur bei Herodot. (Ἡ λέξη σιὸν πεζὸ λόγῳ βρίσκεται μόνο στὸν Ἡρόδοτο).

Μίνο στὸν Ἡρόδοτο; Αὐτὸ δὲν εἶναι ἀλήθεια. Αὐτὴ εἶναι λέξη κοινὴ τῆς καθαρῆουσας. Ποῦ νὰ τὸ ξέρει ὁ Passow! Ὅτα θὰ βγεῖ καινούργια ἐκδοση, πρέπει νὰ γράψει κανεὶς στοὺς ἐκδότες νὰ διορθώσουνε τὴν ἀνακρίβεια ἔτσι:

In Prosa nur bei Herodot und bei den Euzonen: Στὸν πεζὸ λόγῳ βρίσκεται μόνο στὸν Ἡρόδοτο καὶ στοὺς εὐζώνους. Καὶ πάει νὰ πεῖ φέσι!

Πῶς κατάντησε φέσι καὶ ποιὸς εἶταν ὁ σοφός

ποὺ τὸ φεσοποίησε, μυστήριον. Ἡ μόνη σχέσι ποὺ ἔχει μὲ τὸ φέσι εἶναι πῶς δὲν ἔχει μανίκια καὶ ὅτι τὸ φοροῦσαν περισσότερο οἱ ἄντρες, μὰ καὶ οἱ γυναῖκες καμιά φορά, καὶ πῶς μποροῦσε νὰ σηκωθεί καὶ νὰ σκεπάσει τὸ κεφάλι, σὰν τὸ μπουρνούζι ἢ τὸ σάλι. Ἴσως καὶ πῶς τὸ μεταχειρίζοντοσαν καὶ γιὰ νὰ σκεπάζουν τοὺς πεθαμένους!

Αὐτὴ εἶναι ἡ ὠραία λέξη, ποὺ μ' ἔνα πηθῆμα 24 αἰώνων, ἀπὸ σεντόνι, μποξᾶς, καρβόπανο, σάβανο ἔγινε φέσι εὐζωνικό. Μποροῦσε ἀκόμα καλύτερα νὰ σημαίνει: πάπλωμα, πατσαβούρα, χαλί, τέντα, σακκί, τσουβάλι. Κ' ἔτσι ἔγινε τὸ φέσι ἀντάξιο τῆς ἱστορίας καὶ μᾶς κάνει νὰ φανταζόμεσθε τὸν Ἡρόδοτο μὲ φέσι μὲ φούντα. Μοῦ φαίνεται, πῶς τὸ φάριον φωτίζει σὰ φανάριον τὴν error naturæ, ποὺ ἔγινε στὸ ρωμαϊκὸ κεφάλι μερικῶνε γιὰ τὴ γλῶσσα ἢ error mentis ἂν θέτε.

Ἄν θέτε τώρα νὰ μάθετε, πῶς θᾶλεσαν οἱ ἀρχαῖοι τὰ τσαρούχι, ἂν τὸ ξέρανε, σὰς τὸ λέω: Ταρρούχιον.—Ἡ παραγωγὴ εἶναι ἀπὸ τὸ ταρρός, ποὺ λεγεται ἀντὶ ταρσός στὸν Ἀριστοφάνη καὶ Θεόφραστο!

ΚΑΡΘΑΙΟΣ

ΑΜΟΥΡΓΙΑΝΕΣ ΓΡΑΦΕΣ

ΣΤΟ ΧΑΣΑΠΙΟ

Θλιβερά κι ἀργὰ χτυπᾶ ἡ καμπάνα. Κάποιο παιδάκι πέθανε κ' οἱ καλοὶ νησῶτες σταυροκοποῦνται. Μέσα στὴ χώρα ἡσυχία, γιὰτι λείπουν* ὅλοι στὶς δουλειές τους. Αἰγὸι μαθὲς εἶναι ὡς τὰ τώρα ἀποθερισμένοι, οἱ περισσότεροὶ δὲ θερίσαν ἀκόμα. Ἐπειτα ἔχουνε σιᾶλων τὰ μαερέματα τους, ὅπως λένε τὴ φάβα. Τὴ λένε, τὸ μαερέμα τὴ λένε καί, τὸ φάβα. Σὲ λιγάκι ὅλο τὸ χωριὸ τὸ ξέρει πῶς πέθανε τὸ παιδάκι, τὸ ξέρουνε στὰ σπίτια, τὸ ξέρουνε κι ὅσοι δουλεύουνε ὄξω, ἀλάργον, κ' ἔτσι τὰ προσκλητήρια τῶν Ἀθηναίων δὲν ἔχουνε πέραση δῶ. Ἡ καμπάνα τὰ λέει ὅλα, ὅπως τὰ λέει καὶ σ' ὅλα τὰ χωριά τῆς Ἑλλάδος.

«Σφάξατε».

Βρὲ ἀπὸ ποῦ ἦρθ' αὐτὴ ἡ φωνή; Σφάξατε, λέει! δρόμο λοιπὸν γιὰ τὸ χασάπη.

Σιᾶλῆθαι, ὁ χασάπης, ποῦναι καὶ μπακάλης καὶ μανάβης καὶ λαϊνᾶς καὶ ἔμπορος ψιλικῶν εἰδῶν, ὅπως λέτε σῆς οἱ Ἀθηναῖοι, ἔσφαξε ρίφι, παχύ. Δυὸ φορὲς τὴ βδομάδα σφάζουνε τέσσερα πέντε ρίφια, μὰ τώρα εἶναι ἡ καλοκαιρικὴ σαρακοστή κι ὁ κοσμάνης νηστεύει. Ἄς πάρουμε λοιπὸν. Μὰ ὁ χασάπης δὲν ἀδαιάζει νὰ μᾶς κόψη κρέας. Φτεῖναι τὸ

νεκροκρέββατο τοῦ παιδιοῦ πὸν πέθανε. Καὶ μπρὸς σ' αὐτὴ τον τῆ δουλειὰ ὄλοι τραβιοῦνται στὴ μπάντα. Σὲ λυγὰκι τὸ κάρφωσε, τῶβαλε πάνον στὸ μακρὸν τραπέζι τοῦ μαγαζιοῦ του, καὶ τόντισε μὲ ἄσπρο πανὶ καὶ τοῦβαλε κορδέλλες πράσινες καὶ χρυσοὺς στανρούς.

Τῶστειλε στὸ σπίτι τοῦ πεθαμένου, κ' ἔπειτα μᾶς ἔδωσε κρέας.

ΠΕΡΙΠΛΑΤΟ

Μὰ ἔλα νὰ πᾶμε λυγὰκι παρῆξω. Κεῖ δὰ στὸν ξερόμυλο πὸν δὲν ἔχει κουμπὲ πιά, μήτε φτερά ἔχει. Οἱ ἄλλοι μύλοι πὸν στέκουνε κατάραχα στὴν ἀράδα, γυρίζουνε γυρίζουνε πὸν θαρρεῖς πὸς ὄλοι προσμέ-
νουνε κάποιο δὸν-Κιχώτη γιὰ νὰ παλέφουνε. Στὸν ξερόμυλο ἀρβαλᾶνε μέσα ποντίκια, φνιτρώνουνε πι-
κραγκουριὲς καὶ τὰ παιδιὰ τονὲ βάνουνε γιὰ κάστρο καὶ πετροπολεμοῦνται. Μεῖς τὸν ἔχουμε νὰ μᾶς φυ-
λάη ἀπ' τὸν ἀγέρα τὸ βορριά πὸν μᾶς φνοᾶει συχνά. Καὶ καθὼς θὰ φτάσουμε κειτέρη, θὰ δῆς μπροστά σου τὴ θάλασσα πὸν ἀρχινᾶει κάπου στὰ πόδια τοῦ βουνοῦ πὸν στεκούμαστε κι ἀπλώνεται ὡς πέρα στὴν Ἀνατολή, ὡς κάτου στὴν Κρήτη, ὡς ἀπάνου, πάνου στὴ Χιὸ καὶ πέρ' ἀκόμα. Στὴ Μικρὰ Ἀσία μὲ διδρῶσε κάποιος γραμματιζόμενος μιὰ μέρα, σὺν εἶπα στὴν Ἀνατολή. Ἄς εἶναι κ' ἔτσι λοιπὸν.

Νὰ καθήσουμε πὸν λὲς πάνου στις πέτρες καὶ νὰ φήσουμε τὰ μάτια μας νὰ βλέπουνε καὶ νὰ μὴ χορταίνουνε. Θάλασσα καταγάλη καὶ νησιὰ καὶ οὐρανοὶ καὶ χρώματα καὶ κᾶτια καὶ βαρκοῦλες καὶ γλάροι. Νὰ καθήσουμε καὶ νὰ τεντώσουμε τὰ πλεμόνια μας γιὰ νὰ ρουφήξουμε τὰγέρι πὸν φτάνει καὶ τὰ πλεμόνια μας νὰ μὴν τὸ χωροῦνε. Καὶ νὰ ἰδοῦμε.

Μὰ κάτσε παρέκει γινιτὶ θέλω νὰ κάτση κάποιος ἄλλος κοντά μου. Καὶ νᾶτανε δῶ τί καλά!

Θὰ τῆς ἔλεγα : νὰ κείνο τὸ μακρὸν νησι π' ἀπλώνεται σὺν ἀτέλειωτο καταμεσῆς στὴ θάλασσα τὸ λένε Ἀστροπαλιά. Ἔτσι τὸ λένε δῶ κ' ἔτσι τὸ λένε καὶ κείνοι πὸν τὸ κατοικᾶνε. Οἱ χάρτες τὸ λένε Ἀστυπάλεια. Μεῖς θὰ τὸ λέμε λοιπὸν Ἀστροπαλιά. Γιὰ δὲς, τώρα μὲ τὰ βασιλέματα τοῦ ἡλιοῦ ἢ Ἀστροπαλιά δὲν εἶναι πιά νησι. Μοιάζει μὲ κάποιον πουλι ποῦχει τὰ φτερούγια του τριανταφυλλιά. Δὲν εἶναι στὴ θάλασσα, μὰ καὶ στὸν οὐρανὸ δὲν εἶναι. Πάνω σὲ κάποιο μαλακὸ σύγγεφο οὐλο τὸ νησι πετάει καὶ μονάχα οἱ κατακόκκινες κορφές του φαίνονται. Αἰπλά κεῖ, δεξὰ μεριά, βλέπεις κᾶτι καρᾶβια; Γελάστημες, δὲν εἶναι καρᾶβια. Εἶναι πέτρες μεγάλες καταμεσῆς στὸ πέλαο.

Μιὰ φορὰ κ' ἔναν καιρὸ εἶτανε καρᾶβια μὰ βάλ-

θήκανε, λέει, νὰ ξεπεράσουνε τὸ φεγγάρι στὸ δρόμο, κι ἅμα ζυγώσανε κεῖ στὴν Ἀστροπαλιά, πετρώσανε. Τώρα τὰ λένε πετροκάρβα. Συχνὰ ἀπὸ δῶ καὶ μπρὸς θὰ σὲ παίρνω μαζί μου. Μὰ πρέπει νὰ βάλῃς στὰ πυπούσια μπρὸς πετρομάχους, ἔτσι τίς λένε δῶ τίς φόδες.

Ἄμοργό, 18 τοῦ Θεριστῆ 1910.

ΓΕΛΗΣ

ΦΟΙΤΗΤΙΚΗ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ

ἘΝΑ ΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΨΥΧΑΡΗ

Ἡ Φοιτητικὴ Συντροφία ἔλαβε τὸ ἀκόλουθο γράμμα ἀπὸ τὸ Παρίσι :

28 τοῦ Ἀλωνάρη 1910.

Ἀγαπητοὶ μου φίλοι τῆς Φοιτητικῆς Συντροφίας, ἀγαπημένα μου παιδιὰ,

Σᾶς στέλνω ἕνα σωρὸ βιβλία, δικὰ μου δηλαδὴ, Ἀπολογίαι, τριάντα πέντε κομμάτια, Ταξίδια τῆς δεύτερης ἐκδόσεως, σαράντα, σαράντα Ζωὲς κι Ἀγάπαι, Ἰῶδα καὶ Μῆλα, τόμο Δ', μὲ τὸ πατριαρχικὸ τὸ γράμμα, εἴκοσι πέντε. Σᾶς τὰ στέλνω, ἐπειδὴ κ' εἶχατε τὴν καλοσύνη νὰ μοῦ τὰ γυρέψετε γιὰ μοίρασμα, γιὰ κάποια προπαγάντα ἢ σὺν προτιμᾶτε, γιὰ κάποια ξάπλωση τῆς Ἰδέας. Πὼς νὰ σᾶς τάρνηθῶ; Μὰ νὰ σᾶς πῶ τώρα καὶ τὸν κρυφὸ μου τὸν πόθο. Νά, θὰ ἤθελα νὰ τὰ δίνετε σὲ λίγους. Βλέπετε κιόλας, χιλιάδες δὲ σᾶς στέλνω. Τὸ μοίρασμα μοῦ ἀρέσει τὸ σκόρπισμα, ἔχι. Δὲν πιάνουνε τὸν τόπο τους τὰ ἔργα μας, ἂν ἔχουνε νὰ πιάσουνε δηλαδὴ, ἅμα τὰ πετοῦμε. Θέλετε μάλιστα νὰ σᾶς ἀνοίξω τὴν καρδιά μου ὀλόγελα; Ἴσως μὲ βρῆτε περιγύφανο, πὸν δὲν εἶμαι. Θαρῶ πὼς μὲ μιὰ παρομοίωση θὰ ξηγηθοῦμε πιὸ καλά.

Ὅταν κανεὶς χιτῆει ἕνα σπίτι καὶ εἶναι λιγάκι τεχνίτης, προσπαθεῖ νὰ διαλέξῃ μιὰ μιὰ ὄλες τίς πέτρες, μὲ τρόπο πὸν καμιὰ νὰ μὴ φανῆ πιὸ ἀμελημένη, πιὸ ἀχαμνὴ ἀπὸ τίς ἄλλες. Τώρα, γιὰ νὰ καταλάβῃς ἂν ὁ χιτῆστης πέτυχε τὸ σκοπὸ του, θὰ χρειαστῆ, ἔχι δὰ νὰ γκρεμίσης, παρὰ νὰ πάρῃς τὸ σπίτι μὲ τὴ μεγαλύτερη προσοχή, καὶ νὰ τὸ ξεχτίσης, πὸν νὰ πῆς, γιὰ νὰ ξετάσης κάθε πέτρα καὶ τότες νὰ διῆς πὼς κι ἀπὸ μέσα, πὼς ἀκόμη κι ἀπὸ κεῖ πὸν δὲ φαίνεται, εἶναι ἢ καθεμιὰ ἴσια καὶ δουλεμένη. Ἐπειτα, ἦσυχα ἦσυχα ξαναχιτῆεις τὸ οἰκοδόμημα καὶ παρατηρεῖς πὼς οἱ πέτρες, μοναχὲς τους, ξαναπαίρνουνε τὴ θέση τους τὴν πρώτη.

Ἔτσι καὶ γὼ θὰ ποθοῦσα, ὁποιος μὲ δια-

θάση, να κάμη μαζί μου τὸ ἴδιο. Τὸ μικρὸ μου τὸ χτίριο, πάσιςα, ὅσο μπόρεσα, μεθοδικὰ νὰ τὸ χτίσω, γιὰ νὰ συγκρατιοῦνται ἀναμεταξύ τους τὰ διάφορα τὰ μέρη. Ἐννοεῖται, χρειαστήκανε κάμποσα χρόνια, χρειάστηκε κάμποση μελέτη, γιὰ νὰ γίνῃ ἀφτό, γιὰ νὰ ἔχη τὸ λόγο της κάθε πέτρα. Χρειάζεται λοιπὸν καιρὸς γιὰ νὰ μπορέση κατόπι καὶ ὁ ἀναγνώστης, σαλέθοντας κάθε πέτρα, νὰ καταλάβῃ πὼς ἀπὸ ἀνάγκη, δηλαδὴ ἀπὸ λογικὴ, βρίσκεται ὅπου εἶναι κι ὅπου ἀπαραίτητο νὰ ξαναγυρίσῃ. Ἕνας καλὸς, ἕνας σωστὸς νὰ μπῆ στὸ νόημα, προτιμότερο ἀπὸ χιλίους μισούς.

Ἔσεῖς πιά θὰ μοῦ τὰ βολέψετε καὶ θὰ φροντίσετε γιὰ τὸ μοίρασμα. Τί κάθουμαι καὶ σὰς μωρολογῶ γιὰ τὰ βιβλία μου, γιὰ τὴν Ἀπολογία καὶ τὰ ποδῶλοιπα; Ἡ Ἀπολογία μου εἶστε σεῖς. Ἀφού σὰς ἄρεσε ἡ μικρὴ δουλειά μου, θὰ πῆ πὼς δικιολογήθηκα, πὼς δὲν πῆγε ὁ κόπος μου τοῦ κάκου. Ταξίδια, φρέσκα φρέσκα ταξιδάκια, πάλε εἶστε σεῖς, ταξίδια στὴν ἀνακάλυψη τοῦ ἰδανικοῦ, μὲ δοξασμένους γυρισμοὺς στὴν πατρίδα. Ἔσεῖς, ἐσεῖς Ζωὲς κι Ἀγάπες καλύτερες ἀπὸ τίς δικές μου. Ρόδα καὶ Μῆλα μου Ἔσεῖς. Νάχετε τὴν ἐφκὴ μου, παιδιά, τὴν ἀγάπη μου νάχετε, πού τὸ θάρρος μου καὶ ἡ ἐλπίδα μου εἶστε σεῖς, πού ἤρθατε μὲ τὴ σοβαρή σας, μὲ τὴ μυρωδάτη σας τὴ νιότη, στὰ γεράματά μου, νὰ μοῦ ἐροσίσετε τὴν καρδιά.

Ὁ φίλος σας
ΨΥΧΑΡΗΣ

Ἡ Φοιτητικὴ Συντροφιά, τοὺς δυὸ μῆνες πού περάσανε, Μᾶη καὶ Θεριστή, καινούριες ἐνέργειες ἔκαμε μὲ ἀποτελέσματα πολὺ καλὰ. Ἐλαβε δωρεές, βιβλία καὶ χρήματα, μοίρασε κι αὐτὴ προκήρυξεις καὶ βιβλία. Καὶ δὲ σταμάτησε ἡ ἀτομικὴ ἐνέργεια τῶν συντρόφων, πάντα καρποφόρα. Ἡ Συντροφιά ἔχει τώρα τεχτικὴ ἀλληλογραφία μὲ τοὺς δημοτικιστάδες νέους πού σπουδάζουνε στὰ διάφορα σχολεῖα τῆς Πόλης. Τὰ καλὰ παληκάρια τῆς Πόλης συστήσανε τώρα ἐκεῖ Ἀναγνωστήριο μὲ τὸνομα «Μελέτη» πού σκοπὸς του εἶναι «νὰ βοηθήσῃ τὴ διάδοση τῆς ἀπλῆς μας γλώσσας σ' ὅλα τὰ εἶδη τοῦ γραφοῦ λόγου». Στὸ καταστατικὸ πού στείλανε στὴ Φ. Συντροφιά εἶναι ὑπογραμμένοι, ἐπιτροπὴ τοῦ Ἀναγνωστήριου, οἱ κκ. Γ. Ναυπλιώτης, Φ. Τσαβιδόπουλος, Χ. Εὐελπίδης, Γ. Σφακιανὸς καὶ Β. Κοπανάρης. Σ' ἕνα γράμμα τους, ὅπου μὲ ἰερὴ χαρὰ χαιρετίζουν ἀπὸ τὴν Πόλη τὴ σύσταση τῆς Φ. Συντροφιάς, εἶναι ὑπογραμμένοι δεκαπέντε στὴ σειρά μαθητὰδες τοῦ Λύκειου Χατζηχρήστου,

οἱ κκ. Γεωργάκης Σ. Μπούντας, Γιῶργος Χατζηγρηγόρης, Βίκτωρας Πόγας, Γιάννος Χρηστοβασιλῆς, Θ. Καβουρμαδόπουλος, Ὅθων Κυρέλλος, Μίστος Ἀγνηλιώτης, Γιάννος Μαλατάκης, Γ. Κουκουλήθρας, Χρυσὸς Εὐελπίδης, Δ. Μανάθης, Κωνσ. Φωτάκης, Νίκος Κυμπρίτης, Δουρόνης Χαρίλαος, Χρῆστος Πετρίδης.

Μ' ἕνα του γράμμα ἀπὸ τὸ Μαρκόπουλο ὁ κ. Κ. Δ. Σωτηρίου περκαλεῖ νὰ δηλωθῇ πὼς δὲν εἶτανε ἀδημοτικιστάδες καὶ μὴ ὅπως εἶχε τυπωθῇ στὸ 2 Δελτίο τῆς Συντροφιάς («Νουμάς» ἀρ.θ. 389) οἱ φοιτητὲς πού φροντίσανε νὰ τυπωθοῦν οἱ Παιδαγωγικοὶ Μῦθοι τοῦ Περγιαλίτη, παρὰ εἰς τοὺς δημοτικιστάδες.

ΦΥΛΛΑΔΕΣ ΤΟΥ ΓΕΡΟΔΗΜΟΥ*

Ε'

ΕΞΕΛΑΠΟ ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Βαρὶά σὰ νὰ κοιμηθῆκαμε στὸ Παλάτι, ὅστερ' ἀπὸ κείνη τὴν κουβέντα μὲ τὸ Βασιλεῖα καὶ μὲ τὸ Βασιλόπουλο. Ὁ ἥλιος χρυσώνει τὸν Ἰμμητό. Καλὰ πού δὲ μένουμε κι ἀργότερα. (Ἡ γέμιζε τὸ Παλάτι οὐρὸς, καὶ ξεκολλημὸ δὲ θὰ εἶχαμε. Μακριὰ ἀπὸ οὐρὸς, φίλε μου. Στὰ κεφάλια νὰ τρέχουμε. Ἀπὸ τὸ κεφάλι καταλαβαίνεις καὶ τὴν οὐρά. Καὶ κεί πού τὸ λέμε, ὄριστ' ἕνα κεφάλι μεγάλο ἢ μικρὸ δὲν πειράζει. Πηγαίνει νὰ διδάξῃ τὴ νεκραναστημένη τὴ γραμματικὴ του. Τοῦ ἀξίζει μιὰ καλὴμέρα. Πάμε κατόπι του. Τί; Τὸ βαρέθηκες τὸ γλωσσικὸ τὸ ζήτημα; Σοῦ τὸ τάζω πὼς δὲ θάρχισω λογαμαχίες μαζί του. Δυὸ λόγια μονάχα. Δὲν ταιριάζει νὰ μὴν τοῦ ποῦμε δυὸ λόγια. Ἄν τὸ πάρῃ ἀπάνω του, πού τονε βάζουμε ὅστερ' ἀπὸ τὸ Βασιλεῖα καὶ τὸ Βασιλόπουλο, δὲ θάρχη ἀδικο καὶ σ' αὐτό. Κοίταξέ τα ἐλ' αὐτὰ τὰ παλικάρια πού κοπαδιστὰ τρέχουνε καὶ μαζεθούνται μέσα στὸ μεγαλονόματὸ τὸ Σχολεῖο του. Ὅλα μαζί του εἶναι. Ὅλα στὴ σημαία του γύρω ν' ἀποθάνουν εἶν' ἔτοιμοι. Κ' οἱ γονιοὶ τους, καὶ τὸ συγγενολόγι τους μαζί του θὰ εἶταν, ἂν εἶχε τρόπο νὰ τοὺς βάλῃ καὶ κείνους τὰ δυὸ πόδια σ' ἀττικὸ τοῦ παπούτσι.

«Χαῖρε, ὦ πάντων Ἑλλήνων γραμματικώτατε, καὶ ἐπίτρεψόν μοι ἕνα εἰς τὸ καθημαξευμένον σοι λαλήσω ἰδίωμα. Τῆς πονηρὰς γὰρ τυγχάνω σχολῆς ὄν».

ἤρθαμε μιὰ στιγμὴ κοντά σου, ὅχι νὰ σ' ἀκούσουμε, γιὰτὶ βιάζεται ὁ φίλος μας ἀπ' ἐδῶ, μόνο νὰ σοῦ ποῦμε δυὸ λόγια, ἐδῶ στὴν πόρτα. Ἄς περιμένουνε λιγάκι οἱ φοιτητὰδες. Δυὸ τρεῖς δοτικὲς ἀπάνω, δυὸ τρεῖς κάτω, τί πειράζει. Χιλιάδες τίς

(* Ἡ ἀρχὴ στὸν ἀριθμὸ 355.

ἔχουμε. Ἐμεῖς ὅμως οἱ δύο καθημέρα δὲ σ' ἔχουμε. Κ' εἶναι ἀνάγκη, θαρρῶ, νὰ σὲ δοῦμε καὶ νὰ τὰ ποῦμε, ὄχι καὶ τόσο γιὰ χάρη τῆς ἀγαπημένης σου τῆς γραμματικῆς, ὅσο γιὰ χάρη τῆς ἀγαπημένης μας τῆς πατρίδας.

Καὶ πρῶτο, σὲ θερμοπαρακαλοῦμε νὰ πῆς τῶν παλικαριῶν σου νὰ μὴν τρέχουν κ' ἔρχονται δὲ σὰν τρελλοὶ στὴν ἀττικὴ σου παράδοση πρὶ νὰ κάμουνε κ' ἓνα καλὸ ἀρχαῖο ἀττικὸ λουτρό. Μήτε νὰ βγαίνουν ἀπὸ τὰ σπῖτια τους δίχως μανδύα· μόνο νὰ τὰ μισσοκαπάζουν τὰ φράγκικὰ τους. Ἄς μὴν πολυτρῶνε καὶ κουλούρια καὶ τρίγωνα, μόνο καὶ κυάμους καὶ σῆκα. Ἐπειτα εἶταν ἔρχονται καὶ χύνονται σὰ μελίτσια καὶ μαζεύουν ἀπὸ τάνθηρό σου τὸ στόμα τὸ μέλι τῆς «Ἀττικῆς φωνῆς», ἄς ξεκινοῦν ἴσια κατὰ τὴν «Ἀγορὰ» κὶ ἀπὸ κεῖ στὴν «Ἄκαδημία». Καὶ σὰ ρωτοῦν καὶ μαθαίνουν ἀν «λέγεται τι καινόν» κὶ ἀκούσουν καὶ τίς μαριολιῆς κανενὸς Σοφιστῆ, ἄς βγαίνουνε στὸ μεϊντάνι, ἄς ξεγυμνῶνουνται, ἄς λαδώνουνται κὶ ἄς δοκιμάζουν τὴ δύναμή τους. Καὶ σὰ γυρίζουν πάλι: στὰ σπῖτια τους καὶ κρεμάζουν τὰ κπέλλα τους στὸ καρφί, ἄς στεφανώνουνται σὰ γαμπροί, κὶ ἄς πλαγιάζουνε στὰ συμπόσια τους, μ' αὐλητρίδες καὶ μὲ χορευτρες ἀντίκρου τους. Πῆς τους νὰ μὴ λησμονοῦνε νὰ στέλνουνε καὶ κανένα πινακὶ φαεὶ τῆς «Θεοῦ».

Κ' ὅστερ' ἀπ' ἑλ' αὐτὰ, μπορεῖς, θαρρῶ, νὰ τοὺς προσθέσης πῶς καὶ αὐτὰ νὰ κάμουν, καὶ χίλια τέτοια, πάλι: δὲ θ' ἀρμενίζουνε πλάγι πλάγι μὲ τὴν Ἀττικὴ τῆ «φωνῆ», πῶς μὲ τέτοια κνώκαλα μήτε μπρὸς μήτε πίσω δὲν πάμε. Πῶς ἐκείνοι ποῦ πολεμοῦσανε γιὰ τὰ μᾶς, καὶ γλύτωναν τὸν τόπο ἀπὸ τῆ μιὰ τῆ σκλαδιᾶ, δὲν τῆ λογάριάζαν οἱ δύστυχοι αὐτῆ τὴν ἄλλη τῆ σκλαδιᾶ τοῦ δασκαλισμοῦ. Πῆς τους πῶς ὁ δρόμος ποῦ ἀνείχανε μὲ τὸ σπαθὶ τους ἔβλεπε κατὰ τὰ μπρὸς, καὶ ὄχι κατὰπίσω. Στὴν ἀλγθινὴ τὴν πρόοδο, ὄχι στὴν ψεύτικη τῆ μίμηση. Πῆς τους πῶς γιὰ νὰ ἀιάξῃ αὐτὸς ὁ δρόμος ποῦ εἶναι: τώρα πέτρες κὶ ἀγκάθια σπαρμένους, χρειάζεται δουλειὰ καὶ ζωή, ὄχι ψευτοπερηφάνειες κὶ ἀνώμαλα ρήματα. Πῆς τα ὅλα, καθηγητῆ μου, μὲ τὸ καλὸ, καθὼς σοῦ τὰ λέω. Πῆς τους πῶς οἱ παλικαράδες ποῦ τραγουδοῦσαν ὡς προχτῆς πῶς γέρασαν κλέφτες σαράντα χρόνων, αὐτοὶ μέσα στὸ δικαστήριον τῆς Ἱστορίας μιὰ πιθαμὴ χαμηλότερα δὲ θὰ σταθοῦν ἀπὸ τοὺς ἥρώους τοῦ Ὀμήρου. Πῶς κὶ ὁ Ὀμηρὸς ἔτσι: κλέφτικα τὰ τραγουδοῦσε: πῶς καὶ τῆ ρωμαϊκῆ τῆ γλῶσσα θὰ βρεθοῦνε μιὰ μέρα Δασκάλοι νὰ τῆ σπουδάζουνε, γιὰτὶ θὰ μιλοῦμε τότες ἄλλη λογῆς «Ἑλληνικῆ» γλῶσσα: ναι, Ἑλληνικὴ πάντα, μὰ ἄλλη λογῆς. Ἐξὸν ἀν πλακώσουνε καὶ μᾶς φάν οἱ γειτόνοι μας. Πῆς τους πῶς ἰάληθινὸ τὸ γλωσσικὸ τὸ ζήτημα εἶναι: ὄχι ρωμαϊκὰ ἢ ἀττικὰ, μόνο ρωμαϊκὰ ἢ ρουλιγάρικα, τούρκικα, ἢ ἀρβαντικὰ καὶ πῶς μιὰ καὶ μοναχὴ γιατρεία ἔχει αὐτὸ τὸ γλωσσικὸ τὸ ζήτημα: Τῆ γιατρεία τῆς ἀρετῆς, τῆς παλικαριᾶς, τῆς λησμονησιᾶς τοῦ «Ἐγώ».

Ἄς τὸν ἀφήσουμε νὰ τραδήξῃ μέσα τώρα. Μὰ θὰ τοὺς τὰ πῆ ἀραγες;

(Ἀκολουθεῖ)

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

ΒΑΡΒΑΡΟΠΑΖΑΡΟ

«Νῦν δὲ προκειμένης ἀντιδράσεως καθ' ὀλοκλήρωσιν κομμάτων, ἄτινα μίᾳ Ἐπαναστάσει ἀφῆκε κυρίαρχα καὶ ὁ τρόπος τῆς ἐνεργείας ἐκλογῶν μέσω ἀπεστασμένου εἰς ἔθνικὰ ζητήματα δημοσίου φρονήματος, ἐνισχυθῆν [ἀπὸ τοῦ κρέμεται;] εἰς νίκην, θ' ἀπητοῦντο ἀληθεῖς μαχηταὶ μὴ φειδόμενοι κόπων, θυσιῶν εἰς ἄγῶνα ταύτηςτος πολιτικῶν πεποθήσεων.»—Ἐφημ. «Ἀθῆναι», 8 Ἰουλίου, σελ. 1 στήλ. 1.

«Ἐχόντες συναίσθησιν ὅτι διὰ τῆς ἀναμασῆσεως(;) ΤΗΝ ἀνωτέρω γλαῦκα εἰς Ἀθήνας κομίζομεν, τολμῶμεν κτλ.»—Ἰδία ἔφημ. σελ. 1 στήλ. 4.

«Δὲν ὑπάρχει Κράτος μερικῶν ΟΥΝ...»—Ἰδία ἔφημ., σελ. 2, στήλ. 6.

«Ἄλλως τε αἰτία τῆς δυστυχίας μας εἶνε αὐτὸ τοῦτο τὸ Κράτος μὲ τὴν ἀγαρκτηρίστον ἀστυνομίαν του, μίᾳ ὑποχρέωσις ὄθεν εἶ' ὅτι ἀνω γράφω.»—Ἰδία ἔφημ. σελ. 4, στήλ. 2.

«Καὶ ὅταν ᾔλθεν ἡμέρα καθ' ἣν ἡ μεγάλη πλειονότης τοῦ τύπου ἠρνήθη νὰ ἐκδώσῃ φύλλον, ὅπως ἀντιστῆ εἰς τὴν διὰ τῆς λογικῆς ἐπιβληθείσαν λογοκρισίαν, ἀμυνόμενος ὑπερφάνως τῶν λαϊκῶν ἐλευθεριῶν, εἰς ἃς ἀνήκει τὸ δικαίωμα τῆς ἐλευθεροτυπίας, δὲν τοὺς εἶδομεν μήτε συγκινηθέντας, μήτε ἐξεγερθέντας.»—Ἐφημ. «Ἐμπρὸς» τῆς Ἀθήνας, 8 Ἰουλίου, σελ. 1, στήλ. 2.

«Διὰ λόγους ὅτινας δὲν καθωρίσθησαν ἀέν, ἀλλ' ὑπῆρξαν τοιαῦτα ὅστε νὰ ἐπιφέρωσι διάσπασιν...». Καὶ παρακάτω: «Θέλουσιν ὑποδείξει ὡς ὑποψήφους: συγκεντροῦντες περὶ αὐτοὺς ὅλην τὴν ἀριθμητικὴν ἰσχὺν τῶν ἑΝ ἀντιπροσωπεύοντι σωματείων.» Καὶ παρακάτω: «Ἀφορᾷ ΤΗΝ ὑποδείξιν τῶν ΚΑΤΑ τὸς προσχεῖς ἐκλογὰς ἐκλεχθέντων ὡς ὑποψηφίων.» Καὶ παρακάτω: «Ἢ προσωπικὴ ἡμῶν ἀξιοπρέπεια καὶ ΕΚΒΙΝΗ ΤΩΝ συντεχνιῶν (celle des... Ὀλλεντόρε μου I) τὰς ὁποίας ἔσχομεν τὴν τιμὴν νὰ ἀντιπροσωπεύωμεν.»—Ἐφημ. «Ἀθῆναι», 9 Ἰουλίου, σελ. 3, στήλ. 3.

ΦΙΛΟΣ. Ὁ Σοφολογιώτατος ἔρχεται κατὰ μᾶς.

ΠΟΙΗΤΗΣ. Ἐγὼ δὲ θέλω λόγια μ' αὐτόν.

Κύττα πῶς τρέχει! Τὸ πηγούνι του σηκώνει τὴν ἄκρη, ὡσὰν νὰ ἤθελε νὰ ἐνωθῆ μὲ τὴ μύτη. Ὡ νὰ ἐγένον: ἀν ἡ ἔωση τόσο σφιχτῆ, ποῦ νὰ μὴν μπορῆ πλέον νὰνοῖξῃ τὸ στόμα του γιὰ νὰ φωτίσῃ τὸ γένος.

ΣΟΛΩΜΟΣ

Πρὸς τοὺς κ. κ. ὑδρολόπτας τῆς πόλεως Ἀθηνῶν

Παρακαλοῦνται οἱ τυχόν καθυστεροῦντες τὸ ἀντίτιμον τοῦ ὕδατος τοῦ λήξαντος ἔτους 1909 ὅπως προσέλθωσιν ἐντὸς ὀκτώ ἡμερῶν εἰς τὸ Δημοτικὸν Ταμεῖον καὶ καταβάλωσιν αὐτό. Ἐπίσης δὲ καθίσταται γνωστὸν ὅτι ἤρχισεν ἡ πληρωμὴ τοῦ ἀντίτιμου διὰ τὸ ἀρξάμενον ἔτος 1910, παρακαλοῦνται δὲ οἱ κ. κ. ὑδρολόπται ὅπως προσέλθωσι καὶ καταβάλωσιν αὐτό.

Ἐν Ἀθήναις, 10 Ἰουλίου 1910.

(Ἐκ τοῦ ὑδραυλικοῦ τμήματος τοῦ Δήμου Ἀθηναίων)

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ - ΕΤΟΣ 1910

ΕΠΕΡΓΗΤΙΚΟΝ

Γαμείων	Κεντρ. Καταστήμ. Δρ. 2,368,169.75	4,153,852.21
Εξοτ. λογισμοί	Υποκαταστήματων " 1,784,682.25 Δρ.	831,150.00
Είς χροσόν	α τραπεζικά γραμμάτια " 1,000,070.00	4,000,070.00
Δάνειον πρὸς τὴν Ἑλλάδα	α τραπεζικά γραμμάτια διδράγματα καὶ μονοδράγματα. Δρ. 39,753,440.31	41,660,706.04
Δάνειον πρὸς τὴν Ἑλλάδα	α τραπεζικά γραμμάτια διδράγματα καὶ μονοδράγματα. Δρ. 4,907,205.70	67,082.90
Δάνειον πρὸς τὴν Ἑλλάδα	α τραπεζικά γραμμάτια διδράγματα καὶ μονοδράγματα. Δρ. 37,971,808.35	61,778,575.42
Δάνειον πρὸς τὴν Ἑλλάδα	α τραπεζικά γραμμάτια διδράγματα καὶ μονοδράγματα. Δρ. 33,391,200.00	9,000,000.00
Ομολόγια Ἐθνικῶν δανείων	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 27,971,808.35	61,363,008.25
Ἐντοκα γραμμάτια Ἑλληνικοῦ Δημοσίου εἰς τραπεζικά γραμμάτια	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 33,391,200.00	4,141,000.00
Ἐντοκα γραμμάτια Ἑλληνικοῦ Δημοσίου εἰς τραπεζικά γραμμάτια	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 27,971,808.35	537,391.00
Ἀφία συναλλαγμάτων πρὸς εἰσπραξίην	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 159,566.99	18,061,395.47
Συναλλάγματα καὶ γραμμάτια χρηματοφύλακον	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 377,824.01	3,474,042.35
Καθυστέρησεις προεξοφλήσεων	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 4,116.00	11,406,816.05
Ἀνοικτοὶ λογαριασμοὶ ἐπ' ἐνεχύρῳ	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 3,469,976.35	8,434,502.51
Χρηματογράφον	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 1,808,718.45	3,711,961.20
Δάνεια ἐπ' ἐνεχύρῳ χρηματογράφων	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 2,099,884.65	5,962,399.48
Δάνεια ἐπ' ἐνεχύρῳ χρηματογράφων	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 6,334,617.86	41,817,828.17
Δάνεια ἐπ' ἐνεχύρῳ ἐμπορευμάτων	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 4,641,580.75	1,732,631.49
Ἀνοικτοὶ λογαριασμοὶ ἐπὶ ὑποθήκῃ	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 2,100,380.45	19,406,421.79
Δάν. χρυσ. ἐπὶ ὑποθήκῃ	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 3,230,386.51	48,769,747.00
Ἐπὶ ὑποθήκῃ	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 2,731,912.97	162,952.72
Δάν. χρυσ. ἐπὶ ὑποθήκῃ	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 115,200.00	16,259,378.61
Καθυστέρησεις δανείων χρυσῶν ἐπὶ ὑποθήκῃ	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 40,665,648.04	5,071,799.98
Δάνεια ἀπλὰ ἐπὶ ὑποθήκῃ	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 4,036,980.13	7,491,918.20
Δάνεια εἰς δόλους, λιμένας καὶ λοιπὰ νομικὰ πρόσωπα	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 903,724.32	1,250,000.00
Δάνεια εἰς δόλους, λιμένας καὶ λοιπὰ νομικὰ πρόσωπα	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 828,907.27	303,500.00
Δάνεια εἰς δόλους, λιμένας καὶ λοιπὰ νομικὰ πρόσωπα	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 11,969,349.49	3,427,899.53
Δάνεια εἰς δόλους, λιμένας καὶ λοιπὰ νομικὰ πρόσωπα	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 3,221,504.05	1,288,867.67
Δάνεια εἰς δόλους, λιμένας καὶ λοιπὰ νομικὰ πρόσωπα	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 45,518,129.95	589,777.23
Χορηγήσεις εἰς γεωργικὰ ἔργα	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 108,438.33	885,212.87
Καθυστέρησεις χορηγήσεων εἰς γεωργικὰ ἔργα	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 792,469.40	7,525.10
Μετοχαί εἰς ἑγγυητοὺς ἐταιρείας	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 15,466,909.51	904,840.00
Συμμετοχὴ εἰς Τραπεζικὴν Κοινωνίαν	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 739,150.40	400,000.00
Ομόλογα λαχ/οφόρων δανείων Τραπεζικῆς	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 4,332,618.88	3,978,712.85
Μετοχαί εἰς ἑγγυητοὺς ἐταιρείας	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 3,536,150.00	3,427,899.53
Συμμετοχὴ εἰς Τραπεζικὴν Κοινωνίαν	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 39,200.00	1,288,867.67
Ομόλογα λαχ/οφόρων δανείων Τραπεζικῆς	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 375,938.88	589,777.23
Κεφάλαια ἐπὶ γένει	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 1,061,716.83	885,212.87
Κεφάλαια ἐπὶ γένει	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 39,200.00	7,525.10
Κεφάλαια ἐπὶ γένει	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 17,381.65	904,840.00
Κεφάλαια ἐπὶ γένει	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 3,410,417.87	400,000.00
Κεφάλαια ἐπὶ γένει	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 991,000.00	3,978,712.85
Κεφάλαια ἐπὶ γένει	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 292,867.67	3,427,899.53
Κεφάλαια ἐπὶ γένει	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 991,000.00	1,288,867.67
Κεφάλαια ἐπὶ γένει	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 292,867.67	589,777.23
Κεφάλαια ἐπὶ γένει	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 885,212.87	885,212.87
Κεφάλαια ἐπὶ γένει	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 7,525.10	7,525.10
Κεφάλαια ἐπὶ γένει	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 904,840.00	904,840.00
Κεφάλαια ἐπὶ γένει	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 400,000.00	400,000.00

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ

Κεφάλαιον μετοχικὸν δημοφιλῆς εἰς 20,000 μετοχάς	Δρ. 4,000,000.00	20,000,000.00
Κεφάλαιον ἀποθεματικὸν ἐκτακτὸν	Δρ. 9,500,000.00	13,500,000.00
Τραπεζικὰ γραμμάτια ἐν κυκλοφορίᾳ	Δρ. 61,778,575.42	111,570,618.90
Ι. διὰ λ/μὸν τῆς Κυβερνήσεως	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 49,692,428.48	9,000,000.00
ΙΙ. " Ἐθνικῆς Τραπεζικῆς	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 99,615.00	3,293,618.04
Κεφάλαια γραμμάτια διδράγματα καὶ μονοδράγματα	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 2,741,581.56	25,195,946.13
Καταθέσεις ἐπὶ εἰς τραπεζικά γραμμάτια	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 562,036.48	1,105,958.13
Καταθέσεις ἐπὶ εἰς τραπεζικά γραμμάτια	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 42,015,166.34	202,750.00
Καταθέσεις ἐπὶ εἰς τραπεζικά γραμμάτια	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 13,180,779.79	2,000,000.00
Καταθέσεις ἐπὶ εἰς τραπεζικά γραμμάτια	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 188,342.27	5,734,066.44
Μερίσματα καταβληθέντα	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 917,615.86	354,572.85
Μερίσματα καταβληθέντα	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 594,173.40	594,173.40
Μερίσματα καταβληθέντα	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 2,063.00	2,295,696.07
Μερίσματα καταβληθέντα	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 74,725.00	2,063.00
Μερίσματα καταβληθέντα	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 1,895,790.90	74,725.00
Μερίσματα καταβληθέντα	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 5,422.39	1,895,790.90
Μερίσματα καταβληθέντα	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 67,062.90	5,422.39
Μερίσματα καταβληθέντα	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 63,432.01	67,062.90
Μερίσματα καταβληθέντα	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 1,073,176.53	63,432.01
Μερίσματα καταβληθέντα	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 54,458,174.39	1,073,176.53
Μερίσματα καταβληθέντα	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 64,687,474.21	54,458,174.39
Μερίσματα καταβληθέντα	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 64,687,474.21	64,687,474.21
Μερίσματα καταβληθέντα	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 302,206.92	119,145,648.60
Μερίσματα καταβληθέντα	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 15,090,265.16	39,225,120.00
Μερίσματα καταβληθέντα	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 216,832.64	20,239,700.00
Μερίσματα καταβληθέντα	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 633,166.10	2,572,068.00
Μερίσματα καταβληθέντα	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 879,938.74	2,572,068.00
Μερίσματα καταβληθέντα	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 1,003,932.00	481,017.50
Μερίσματα καταβληθέντα	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 229,068.89	15,398,472.08
Μερίσματα καταβληθέντα	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 31,016.02	879,938.74
Μερίσματα καταβληθέντα	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 1,318,769.04	2,731,732.00
Μερίσματα καταβληθέντα	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 31,016.02	1,003,932.00
Μερίσματα καταβληθέντα	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 229,068.89	229,068.89
Μερίσματα καταβληθέντα	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 31,016.02	31,016.02
Μερίσματα καταβληθέντα	α τραπεζικά γραμμάτια Δρ. 1,318,769.04	1,318,769.04

Ο "ΝΟΥΜΑΣ,"

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

Διευθυντής : Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Συντάχτης : Ν. Α. ΠΟΡΙΩΤΗΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΠΗΠΟΚΡΑΤΗ, Άρ. 11, ΑΘΗΝΑ.

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ : Για την Ελλάδα και για την Κρήτη δρ. 10. Για το εξωτερικό φρ. χρ. 12 1/2. — Για τις επαρχίες δεχόμαστε και τρίμηνες συνδρομές (3 δρ την τριμηνία). — Κανένας δε γράφεται συνδρομητής α δε στέλει μπροστά τη συνδρομή του.

20 ΛΕΦΤΑ ΤΟ ΦΥΛΛΟ, 20. — Τα περασμένα φύλλα πουλιούνται στο γραφείο μας στη διπλή τιμή. **ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ** στην Αθήνα σ' όλα τα κίθκια, και στις επαρχίες στα Πραχτορεία τών Έφημερίδων.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

"Ένας λίβελλος — Ο κ. Βενιζέλος και η κ. κυκλοφορία — Η εκκαθάριση — Ξύπνα, σιδηρ' Αστρονόμο!... — Οι Νεότουρκοι κ' εμείς.

ΈΝΑΣ λίβελλος κυκλοφόρησε την περασμένη βδομάδα, ένας άτιμος και κακοηθέστατος λίβελλος, που χωρίς νάναφέρνει ορισμένα γεγονότα, μα έτσι άόριστα και σατανικά, καταγγέλλει δυο υπάλληλους του Υπουργείου τών Έξωτερικών (ό ένας άπ' αυτούς είναι ο κ. Ι. Δραγούμης, ό Ίδας δηλ.) πώς πλαστογραφήσανε την υπογραφή του Υπουργού, πώς καταχραστήκανε χρήματα 1 ε ρ α και πώς ενεργήσανε να δολοφονηθούνε δυο πολίτες "Έλληνες. Ο κόσμος δυστυχώς πρόσεξε σ' αυτό τό λιβελλογράφημα και τό σκολιάσε, έγραψε μάλιστα τό «Σκρίπ» και μι' άλλη ημερίδα κάτι θολά και μπερδεμένα γι' αυτό τό ζήτημα, κ' έτσι άναγκάζομαστε να μιλήσουμε σήμερα και μεις, άν και μόνο τόνομα του Ίδα εΐταν άρκετό να μās πείσει πώς για κάποια συκοφαντία θα πρόκειται και πώς είναι χαμένος καιρός και κόπος να προσέξει κανείς σέ δαύτηνε.

Ός τίς δέν πρόκειται μόνο για συκοφαντία πρόκειται και γι' άτιμία άπό τις χειρότερες. Οι λιβελλογράφοι και οι ημερίδες που τους σιγοντάρουνε, ξέρουν πολυκαλά την ύ π ό θ ε σ η και ξέρουν άκόμα πώς ή υπόθεση είναι τόσο μυστικά και τόσο ντελικάτη, που ό,τι και να γράφουνε δε θα βγει κανείς έ π ι σ η μ α νάν τους πεί πώς λένε ψέματα ή νάν τους δώσει πλυιότερες εξήγηδες — ούτε αυτοί οι ίδιοι, οι λιβελλογράφοι, άν και ξέρουν τα γεγονότα, μπορούνε νάν τα πούνε και νάν τα εκθέσουνε φαρδιά πλατιά, γιατί μέσα στα γεγονότα κρύβονται μεγάλα έθνικά συφέροντα.

Κ' έτσι, «έκ του άσφαλους», που λένε, σκαρώσανε τό λιβελλό τους για να πολεμήσουνε τό Υπουργείο Δραγούμη, οι πατριώτες!

ΠΕΡΑΣΕ από δω κ' έμεινε λίγες μέρες κ' έφυγε ύστερα για την Εύρώπη, ό κ. Βενιζέλος. Οι φημεριδογράφοι της Αθήνας και της Πάτρας και της Κέρκυρας είδανε και πάθανε νάν του βγάλουνε με τό τσιγγέλι μερικά λόγια άπό τό στόμα, α ή δεχτεί δηλ. ή όχι είδω ύποψηφιότητα για την Έθνοσυνέλεψη, α θα κάνει τότο ή έκείνο κτλ. Πού νάν τό νιώσουν οι έμοιοι πώς δέν μπορεί και δέν πρέπει να μιλήσει σε μερικές περιπτώσεις ένας πολιτικός σαν τον κ. Βενιζέλο, που κάθε λόγος του ζυγιάζεται και σκολιάζεται στην Εύρώπη;

Τή δουλειά τους αυτοί, την κυκλοφορία τους, κι ως κλαίει που τάζει. Νά δα ή ώρα να κοιτάζουμε τώρα και τί έντύπως, θα κάνουμε στην Εύρώπη όσα γράφουμε!

*

ΑΔΙΚΗ, πολύ άδικη, ή «εκκαθάριση» ποΐνε στο Πανεπιστήμιο. Βγήκανε άπό μέσα ίκανοί (Μηλιαράκης, Ν. Χατζηδάκης, Μαλαντρίνος κλπ.) και μείνανε μέσα τόσοι και τόσοι ξυλοσκίστες. Και πρώτο πρώτο τό μαμούθ του σχολαστικισμού που λέγεται Μιστριώτης. Έκκαθάριση που δέν άρχινάει άπό την άφεντιά του είναι κωμικά! Σα χτυπάει μάλιστα κ' έπιστήμονα σαν τό Μηλιαράκη, μεταμορφώνεται σε μαγαρισμένη στρίγγλα.

Χωρίς να ζητάουμε ποιός σπαίει για όλ' αυτά, έργόμαστε στο συμπέρασμα πώς μια σακάτικη επανάσταση δέν μπορούσε παρα και σακάτικα αποτελέσματα να έχει.

*

ΈΝΑΣ Αιγινήτης, ό Β., ξεκαθρίστηκε άπό τό Πανεπιστήμιο. Ο άλλος Αιγινήτης, ό Δ., ό Αστρονόμος, τελεγράφησε άπό την Έλβετία στο Υπουργείο πώς αυτοκαθαρίζεται (κατά τό αυτοχτονεϊ), δηλ. φεύγει κι άπό τό Πανεπιστήμιο κι άπό τό Αστεροσκοπείο.

Κι όσοι διαβάσανε την είδηση είπανε :

— Νά, κ' ένας άθροπος έπιτέλους καλοσυνείδητος! Φρόντισε όμως, ό ταχπίνης, να μās δείξει και τί ζημιώνεται ή Έλληνική Έπιστήμη με την παραίτησή του, γιατί τη μία μέρα δημοσιεύτηκε στις εφημερίδες ή παραίτησή του, και την άλλη μέρα ή «Έστία» μās τελαλούσε την κατάπληξη που κάμανε στην Εύρώπη οι μελέτες και οι παρατηρήσεις του για τον Κομήτη του Χαλέυ και γι' άλλα άστρονομικά ζητήματα που τα μελέτησαν... οι βοηθοί του και που τα παρουσίασε ό τσός για δικά του!

Ο σιδηρ' Αιγινήτης τόσο δουλέψε και τόσο δουλεύει για την Έπιστήμη, που άναγκάστηκε ό κ. Παλλης νάν του άφιέρωσε τό άθάνατο έπίγραμμα :

Ξύπνα, σιδηρ' Αστρονόμο,
κι' ή νύχτα ναι βαθά.
Στου πετεινού τον όμο,
παιδιά, τά φόρτωσα.
Ξύπνα, τό τηλεσκόπι
στο θόλο καρτερά.
Μά άφτός πατάει κατόπι
διό ροχαλίματα.

*

ΣΤΗΝ «Οικονομική Ελλάδα» είδαμε τελευταία ένα μελετημένο άρθρο για τα αίτια και τάποτελέσματα του κρυφού και φανερού πολέμου που κάνει ό Νεοτουρκισμός στο έλληνικό στοιχείο. Ο άρθρογράφος παίρνει τό ζήτημα

ἀπὸ τὴν οικονομική του ὄψη καὶ δείχνει ἐλοκάζασα πὺς οἱ Νεότουκοὶ βρῖσκονται σὲ φριχτὸ δίλημμά. Ἀπὸ τὸνα μέρος θέλουσε νὰ συντρίψουσε, νὰ πνίξουσε κάθε τι ἑλληνικό, καὶ ἀπὸ τᾶλλο βλέπουσε πὺς δὲν τοὺς συμφέρει νὰ χτυπήσουσε τὴν ἑλληνική προοδευτικὴ ἐργασία πὺ σκορπίζει στὴν Τουρκία τάγαθὰ τοῦ πολιτισμοῦ. Γι' αὐτὸ βεβουῶνε μιά στὸ κροφί καὶ μιά στὸ πέταλο. Κ' ἐμεῖς οἱ Ἑλλαδικοὶ στὸ ἀναμεταξὺ τί κάνουμε; Τώρα τελευταία ζυπνήσαμε καὶ κάνουμε ὅ,τι πρέπει γιὰ νᾶμαστε ἔτοιμοι γιὰ πόλεμο. Δὲ φτάνει ὅμως αὐτό· ἔπρεπε νὰ τραλιστοῦμε καὶ μὲ φίλους καὶ σύμμαχους. Σ' αὐτὸ ἡ πολιτικὴ μας στάθηκε ὡς τώρα ἀντίθετη πρὸς τὸ συμφέρον μας. Κατορθώσαμε νὰ ξεμοναχιαστοῦμε· κι ὄχι μόνο τοῦτο, παρὰ καὶ νὰ κινήσουμε τὸ μῖσος καὶ τὴν ἀντιπάθεια «τῶν ἑμμοισθᾶθμων καὶ ἑμοιοπαθῶν περιόικων φυλῶν, τὰς ὑπονοίας καὶ τὴν περιφρόνησιν τῶν Μεγάλων».

Τὸ συμπέρασμα τὸ βγάζει ὁ καθένας. Ἄλλοι στὸν ἀντριωμένο ἄμα τὸν πιάσουσε δυὸ σπασμένοι. Τὸ ζήτημα εἶναι νὰ μονοιάσουσε καὶ νὰ τὸν πιάσουσε. Καὶ νὰ νοιώσουσε ἀπὸ πῶν ὅτι τοὺς συμφέρει. Αὐτὸ ἔννοσε καὶ τὸ ἄρθρο τῆς «Οἰκονομικῆς», ἄμα λέει πὺς ἐλπίζει νὰ ξεμεθύσουσε ἐπιτέλους «αἱ ἔθουσαι τάξεις» νὰ ὀδηγήσουσε τὸ λαὸ σὲ ὑγιέστερα φρονήματα.

ΘΕΑΤΡΙΚΑ

,ΠΕΙΡΑΣΜΟΣ'—,ΑΠΟΚΛΗΡΟΙ'

«Ὁ πειρασμός» κωμωδία Συγγραφέας ὁ κ. Γρ. Ξενόπουλος. Θέατρο Βαριετέ. — Ὅπως ἔλα τὰ ἔργα τοῦ κ. Ξενόπουλου κι αὐτὸ εἶναι μιά ἡθογραφία. Ἡθογραφία σηκωμένη ἀπὸ τὴ σύγχρονη ζωὴ τοῦ ἀθηναϊκοῦ σπιτιοῦ. Μικὰ περὶτρα, ἡ Καλλιότη πὺ ἀπὸ τὴν ὁμορφιά τῆς καταντᾷ ἀληθινὸς πειρασμός, μπλίνει σ' ἕνα σπίτι καὶ τὸ κάνει πάνου κάτω. Τὴν ἐρωτεύουσαι ὅλοι. Ὁ γέρος συνταξιούχος Ἀρεοπαγίτης, τὸ παιδί του, ὁ γκαμπρός του, ὁ ἄλλος γκαμπρός του, ὁ περέτης. Μ' αὐτὴ ὅλους τοὺς κροῦδεύει τί ἔχει δεσμένη τὴν καρδιά τῆς σ' ἕνα σκαπανέα. Στὸ τέλος γίνεται σκάταλο καὶ τὴ διώχουσε ἀπ' τὸ σπίτι, δίνοντας τῆς μάλιστα καὶ πατέντα καλῆς διαγωγῆς.

Οἱ τύποι: καλοβαλμένοι στὴ σκηνὴ καὶ παρμένοι σὲ καλὲς γραμμὲς ἀπὸ τὴ ζωὴ. Μὰ τίποτ' ἄλλο. Σκηνικὴ τέχνη καμιά. Πλέξιμο θεατρικοῦ ἔργου πουθενά. Ἡ κωμωδία, ὅπως τὴ χαρακτήρισε ὁ συγγραφέας, κάνει ἐντύπωση θεατρικῆς ἐπιθεώρησης. Ὁ κ. Ξενόπουλος εἶναι κατὰ βάθος δημοσιογράφος. Δὲν μπορεί, ὅσο κι ἂν πασακίζει, νὰ μπη σὲ περικυκλωσιὰ ἀληθινὰ φιλολογικὴ. Καὶ δυστυχῶς γιὰ τὴν ἡλικίαν του εἶναι ἀργὰ πιά νὰ τὸ καταφέρει.

Τὸ ἐμπορικὸ πνέμα τοῦ κ. Ξενόπουλου θαματούργησε τοῦτη τῆ φορὰ. Τὸ ἔργο του τὸ παρουσίασε σὰν κωμωδία τοῦ Γερμανοῦ κ. Φρέμτ καὶ μὲ τὸν

τίτλο «Ἐνα σπίτι ἄνω κάτω», κ' ἔτσι παίχτηκε τὴν πρώτη φορὰ. Ὅλα τὰ τερτίπια γιὰ νὰ πετύχη ἡ ἐπιχείρηση.

*

«Οἱ ἀπόκληροι» δράμα σὲ τέσσερις πράξεις. Συγγραφέας: Ζ. Μαυροῦς. Στὸ θέατρο τῆς Νεάπολης. — Ἐνας νέος, ὁ Κώστας, παίρνει καὶ δίνει ἕνα μὲ πὺ νὰ καταφέρει νὰ βρῆ μιά θέση ὑπὸ ἀλλοθική στὰ γραφεῖα μιᾶς ἐταιρίας «πρὸς ἐνθάρρυνσιν τῆς ἐθνικῆς παραγωγῆς». Ἀμέσως παντρεύεται τὴν ἀγαπημένη του Λέλα πλᾶθοντας μύρια ὄνειρα φτυσιμένης ζωῆς. Μὰ σὲ λίγα χρόνια πέφτουσε τὰ φτερά του. Ἡ δουλειὰ πολλή, ὁ μιστὸς μικρός, κ' ἡ προκοπὴ ἀβεβαία. Τὰ ἔξοδα τοῦ σπιτιοῦ πιακῶνουσε τὸ ἕνα ὕστερα ἀπὸ τ' ἄλλο. Χρεώνεται, καὶ κιντυνεύει νὰ πουληθῆ στὸ σφυρὶ τὸ σπίτι του. Ἀπὸ τὸ κακό του ἀρρωσταίνει. Ἡ ἐταιρία τὸν παύει καὶ ἔτσι στὸ δυστυχισμένο Κώστα σιμώνει τὸ φάντασμα τῆς πείνας. Στὴν ἀπελπισία του παρουσιάζεται μὲ τὴ γυναίκα του σὲ διευθυντὴ τῆς ἐταιρίας νὰ τὸν περικαλέσῃ γιὰ τὸν ξαναδιορισμό του. Μ' αὐτὸς ἀρνιέται στὴν ἐρχή. Ὑστερα ὅμως πὺ τραβιέται ἀπὸ τὴν ὁμορφιά τῆς Λέλας τοῦ δίνει ἐλπίδες. Κρυφὰ σιμώνει τὴ Λέλα ὁ κ. διευθυντῆς καὶ τῆς τὸ λέει καθαρὰ πὺς φτάνει νὰ θελήσῃ νὰ σθύσῃ τὴν ἀγάπῃ του κι ὅλα τελειῶνουσε καλὰ. Μὰ ἀντὶς γι' ἀπάντησιν ἡ Λέλα τονέ σκοτώνει.

Γενικὰ νὰ κρίνουσε τοῦ «Ἀπόκληρου» δὲ θὰ τὸ βροῦμε ἔργο ἄσκημο στὴ σύλληψή του. Ἐχει μέσα μιὰν αὔρα ἀπὸ ἀλήθεια, καὶ μιά προσπάθεια νὰ κοιταξῆ ἀπὸ σιμὰ τὴ ζωὴ μας. Μὰ ὁ συγγραφέας του φαίνεται πὺς δὲν ἔχει τὸ μάτι ν' ἀντικρύζῃ ξεκαθρα τὸ κοινωνικό μας ζῶμα. Θὰ χρειάζουσαν ἀπὸ μέρος του ἐπιστημονικὴ μελέτη στὰ διάφορα κοινωνικά ζητήματα, γιὰ νὰ μὴ βλέπῃ συχισμένα τὰ πράγματα. Ἡ ἐπιστήμη σήμερὰ ἔφτασε νὰ εἶναι ὁ ἀπαραίτητος βοηθὸς ἀκόμα καὶ τοῦ δραματικοῦ συγγραφέα. Ἡ ἐπιστήμη εἶναι ἡ μελέτη, ἡ παρατήρησιν, ἡ πείρα, τὸ ξέτσασμα ἀπὸ σιμὰ κι ἀπὸ ἀψηλα, ἀπὸ περασμένα χρόνια κι ἀπὸ πλῆθος ἀθρώπων καὶ τὸ βάλσιμο τῆς κάθε παρατήρησης σὲ τάξιν καὶ σὲ σειρά. Ἐχοντας τὸ λοιπὸ τὴν ἐπιστήμη στὸ χέρι του ὁ σημερινὸς μελετητῆς τῆς κοινωνίας μας δὲ θὰ σταματᾷ σὲ πράγματα ξετσασμένα καὶ ξεκαθαρισμένα ἀπὸ ἄλλους γιὰ νὰ βγάλῃ συμπεράσματα γνωστά, μὰ θὰ προχωρήσῃ μπροστὰ στοὺς καινούριους κάμπους τοῦ κοινωνικοῦ ἀγῶνα, τοῦ καθαροῦ ἀγῶνα, τοῦ γενικὰ ἀποκρυσταλλωμένου ἴσαμε σήμερὰ ἀπὸ τὴν ἐπιστημονικὴ παρατήρησιν κοινωνικοῦ ἀγῶνα.

Ὅσο γιὰ τὴ δραματικὴ τέχνη τοῦ κ. Μακρῆ ἔχουμε νὰ παρατηρήσουμε πὼς δὲν ξέφυγε ἀπὸ τὸ χιλιοπατημένο δρόμο τῆς χοντρῆς προσπάθειας γιὰ συγκίνηση. Παράδειγμα τὸ τέλος τοῦ δραμάτου, ἀφύσικο, ἀτεχνο, μελοδραματικὸ καὶ ἀψυχολόγητο. Παράδειγμα ἀκόμα ἡ γλώσσα τοῦ ἔργου, καθαρεύουσα μπικστάρδικη, ἀνάξια ὄχι γιὰ συγγραφέα, μὰ γιὰ νέον ἄθροισμα, ποῦ πρέπει κάτι νὰ νοιώθῃ καλῆτερο ἀπὸ τίς διάφορες ἐπιφυλαχτικὰς γνώμες τῆς γνωστῆς βιομηχανίας.

Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ

ΤΟ Ζήτημα Μας

ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ. — Τὸ εἶπαμε πῶς γιὰ τὴ στήλη αὐτὴ πρέπει νὰ μᾶς συντρέχουν ὅλοι οἱ φίλοι, τοῦλάχιστο γιὰ ὅσα γίνονται ἔξω ἀπὸ τὴν Ἀθήνα. Μὰ καὶ στὴν Ἀθήνα, μὲ τὸ κακὸ ποῦ γίνηκε γιὰ τὸ Πρότυπο Σχολεῖο, εὐκολο εἶτανε νὰ μᾶς ξεφύγουνε μερικά. Ἐνα ὁμως ἀπὸ αὐτὰ δὲν πρέπει νὰ τὸ παραλείψουμε, τὴν εἰδίαν πού ἔβαλε ἡ «Ἀστραπὴ» (4 Ἰουλίου) πὼς τάχατε ὁ «γηραιὸς καθηγητὴς κτλ. ἔθεσε τὰς βάσεις ἐνεργείας ὑπὲρ τῆς γλώσσης καὶ καταπολεμήσεως τῶν χυδαῖστων καὶ δημοτικιστάδων ἐπικαλουμένων. Αἱ ἐνεργεῖαι αὗται σκοποῦν τὸ κατακέφαλα κτύπημα τοῦ ἀρχαιορειαρχοῦ τῆς γλώσσης μας πρωτομάστορα Ψυχάρη καὶ τῶν ὀπαδῶν του. Τὸ κτύπημα δὲ θὰ εἶνε τοιοῦτον ὥστε νὰ συντριθεῖν ὀλοσχερῶς.» Ἐχετε, φυσικὰ τῶρα, τὴν περιέργεια νὰ μάθετε τί θάναι αὐτὸ τὸ χτύπημα. Ὁ κ. Μιστριώτης «εἰτοιμάζει ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς διδασκάλους ὄλων τῶν πόλεων καὶ χωρίων», νὰ συνεννοηθοῦνε μαζί του, καὶ μὲ τὴ συνεννόησή τους αὐτὴ «θὰ ὑποδειχθῇ ἢ μᾶλλον θὰ ἐπιβληθῇ εἰς τοὺς μέλλοντας πληρεξουσίου τῆς κατὰ τὴν 1ην Σεπτεμβρίου συνερχομένης Ἐθνοσυνελεύσεως ὅπως συζητηθῇ τὸ γλωσσικὸν ζήτημα ἐν αὐτῇ καὶ τεθῇ ἄρθρον ρητὸν ἐν αὐτῇ τῷ Συνταγματικῷ μας χάρτῃ, δι' οὗ θὰ προσπίττειται ἡ Ἑλληνικὴ γλώσσα καὶ ἡ Ἑθνηκεῖα, κατὰ τῶν κίρειαρχῶν, ἀπαγορευομένης τῆς καθ' ὀλιονδήποτε τρόπον χρήσεως τῆς γλώσσης τῶν χυδαῖστων καὶ δημοτικιστάδων.» — Μὰ, εὐλογημένοι, θὰ ράψῃ τὸ στόμα του τότες ὁ Μιστριώτης; Γιατί ὅλοι δὲ τὸ ξέρουνε πὼς ὁ σοφὸς καθηγητὴς ὄχι δημοτικίζει, παρὰ καὶ παραχυδαίζει σὺς κουβέντες ἐν τῷ μεθ' ἡμέραν βίῳ, ὅπως θάλεγε ὁ ἐγκωμιστὴς του Σταματάκιος ὁ Βάλβης.

Μὰ πρὶν ἀκόμα ξυγεννήσῃ τὴν Ἀθηναῖα ἐγκύκλιον ἢ κεφάλαιον τοῦ ἐρικαθαροῦ Δία, βιάστηκε νὰ γράψῃ στὴν «Πατριδα» (11 Ἰουλίου) ἕνα βαρῦβροντο

γράμμα ὁ δημοδιδάσκκλος κ. Βασιλείος Ἀθ. Μοίρας ἀπὸ τὴ Μάντρα τῆς Λεψίνας. Φαντάστηκε ὁ φίλος πὼς εἶχανε βρῖσει τοὺς δημοδιδασκάλους οἱ δημοτικιστάδες, ἐνῶ ἀληθινὰ τοὺς ἔβρισε ὁ κ. Σκιάς, καὶ διαφεντεύοντας τὸ συναφί του λέει πὼς φταῖνε οἱ κριτάδες τῶν βιβλίων τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου ποῦ τοὺς «παραδίδουν βιβλία πᾶν ἄλλο ἢ χρήσιμα εἰς τὸν σκοπὸν, δι' ὃν προωρίσθησαν». Συχωροχάρτι δίνει μονάχα στὸν κ. Κουρτίδη ποῦ «παρουσίασε σχετικὴν τινα ἐπιτυχίαν καὶ ἐργασίαν κἄπως εὐσυνείδητον». Λέει ἀκόμα: «Μὲ τοὺς δημοτικιστὰς συμφωνῶ ὡς πρὸς τὴν ἀπλοποίησιν τῆς γλώσσης τοῦ βιβλίου μέχρις ὀρισμένου ὀρίου, ὄχι ὁμως νὰ γίνῃ ὑπερπῆδησις τοῦ ὅρου τούτου καὶ νὰ φθάσωμεν εἰς τὸ συνονθύλευμα τοῦ Ψυχάρη, Πάλλη καὶ συντροφίας διότι ἡ γλώσσα αὐτῶν εἶνε ὅλως ἄγνωστος εἰς τὸν ἑλληνικὸν λαόν». Λέει, ἀκόμα, δίχως νὰ κοκκινίσῃ, πὼς τὰ δημῶδη ἄσματα εἶνε εἰς γλώσσαν ἀπλῆν, ζωντανήν, καθαρεύουσαν σχεδὸν καὶ πὼς αἰεὶ τὴν γλώσσαν ταύτην ἔγραψεν ὁ Βυλαωρίτης, ὁ Κρυστάλλης ἀργότερον, καὶ νῦν ὁ Δημητρίου, ὁ νεαρὸς Κελεπούρης καὶ ὁ Χρηστοβασιλῆς ἐν μέρει. Ἐν μέρει, λέει, ἀδιότι οὗτος (ὁ κ. Χρηστοβασιλῆς) παρουσιάζεται ὑπὸ τρεῖς ὑποστάσεις εἰς τὸ ζήτημα αὐτό· ἄλλοτε ὡς τῆς καθαρευούσης ἐργάτης, ἄλλοτε τῆς δημῶδου καὶ ἄλλοτε τῆς μαλλιαρῆς, καὶ ὑπὸ μὲν τὴν πρώτην ὑπόστασιν παρουσιάζεται ὡς δημοσιογράφος, ὑπὸ τὴν δευτέραν ὡς ποιητὴς, ὑπὸ τὴν τρίτην ὡς διηγηματογράφος». Μᾶς λέει τέλος πάντων καὶ τὴν ἀτομικὴν του γνώμη ὁ κύριος δάσκαλος: «ὅτι πρέπει ἡ γλώσσα τοῦ Ψυχάρη καὶ συντροφίας νὰ ἀποκλεισθῇ ἐντελῶς ἀπὸ τὰ σχολεῖα, ἢ δημῶδου νὰ περιορισθῇ εἰς τὰ ποιήματα, ἄσματα καὶ διηγήματα, ἢ δὲ γλώσσα τῶν βιβλίων τοῦ δημοτικοῦ σχολείου νὰ εἶνε ἐκείνη τὴν ὁποίαν ὁ λαὸς ζητεῖ καὶ αἱ ἔθνικαι ἀνάγκαι ἐπιβάλλουν.» — Νὰ τὰ δῇ ὁ Μιστριώτης αὐτὰ ποῦ γράφεις, ἄμοιρε Μοίρα, καὶ σ' ἔπαψε ἀμέσως, δυνάμει τῶν καινούριων ἀρθρῶν ποῦ θὰ βάλῃ στὸ Σύνταγμα!

Λεῖπει ὁ Μάρτης ἀπ' τὴ Σαρακοστή; Ναι καὶ ὁ ἔθνομάρτης κ. Πανᾶς, ὁ νεοπερόβλητος Ἐθνικὸς Ποιητὴς (παρακκλούμε τὸν κ. Νέη νὰ μὴν τὸ πάρῃ γιὰ προσβολή!), ἢ καλῆτερα ὄχι ὁ κ. Πανᾶς, παρὰ ὁ ἔθνικὸς του βιογράφος κ. Α. Χαροκόπος («Ἐσπερινή», 7 Ἰουλίου) μᾶς βεβαιώνει πὼς «δὲν ἡσυχάζει (ὁ κ. Πανᾶς), ἀλλ' ἀποδύεται εἰς ἄλλον ἀγῶνα ἐπίσης μέγαν, ἐπίσης πατριωτικόν, τὸν ἀμείλικτον πόλεμον κατὰ τοῦ γλωσσοφθόρου καὶ ἔθνοκτόνου Μαλλιαρισμού, καὶ ὁ ἐπίλεκτος κόσμος τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ἡ Λευκάς, ἡ Ζάκυνθος, αἱ Καλάμαι, τὸ Γύθειον καὶ ὅπου δῆποτε ἐξήπλωσε τὰς φιλολογικὰς

ἐκδρομὰς του ἐνθουμῶνται ἀκόμη τοὺς ταλαιπώρους Μακλιαροὺς ὑφισταμένους ἀλύπητα εἰς τὰς χεῖράς του ὅ,τι καὶ ὁ Μαρσύας εἰς τοὺς ὄνυχας τοῦ Ἄπολλωνος.» — Πολλὰ τὰ ἔτη σας!

Τιμήσανε καὶ τὰ «Πάτρια» (10 Ἰουλίου) τὸ περίφημο ἔγγραφο τοῦ κ. Μ. Σ. Κέπετζη γιὰ τὸ «γλωσσικὸν ἔγκλημα». Τὸ ξανατυπώσανε. Τὰ «Πάτρια» ἐν τῷ ὑπὲρ τῆς ὑπὲρ τῶν πατρίων ἀμύνης ζήλω των (γιὰ νὰ γράψουμε κ' ἐμεῖς λίγο μὲ τὸ ὕφος τους) ἀνκαταεύονται συχνὰ μὲ τέτοια ἔγκληματα. Πολλές φορές ἐκεῖ πού δὲν τὸ περιμένεις. Λ. χ. στὸ φύλλο τῆς 5 Ἰουλίου, σ' ἕνα τους ἀρθρο Ἄνδρεια καὶ Εὐσέβεια», λένε πὼς μερικοὶ εἶνα ἐπιδείξωσι κενὴν σοφίαν ἐπιδείκνυνται ἀσεβεῖς, ὅμοιοι πρὸς τὰ μαθητὰ παιδιάρια, ἄτινα ἀντὶ τῆς ἀρχίας Ἑλληνικῆς γλώσσης, ἡλίου καταλάμποντος τὸν κόσμον μέχρι σήμερον, ἀντὶ αὐτῆς τοῦλάχιστον τῆς γραφμῆνης τῶν πεπαιδευμένων, φέγγου ἰσχυροῦ ἠλεκτρικοῦ, περιάγουσι τὸ καπνίζον καὶ δυσῶδες λυχναρί τῆς ἰδικῆς των δημόδους, ὡς αἱ Βιλιώτισσαι περιφέρουσι τὸν Λάζαρον νομίζουσαι ὅτι αἶρουσι τὸν χρυσελεφάντινον Δία τῆς Ὀλυμπίας». Μὰ καὶ στὸ φύλλο πού εἴπαμε παραπάνω (10 Ἰουλίου), στὸ ἀρθρο «Πρακτικὰ καὶ Ἰδανικὰ» τὰ «Πάτρια» εἰρωνεύονται ὅσους λένε πὼς μᾶς ἔφαγαν τὰ κλασσικὰ γραμματα, καὶ κηρυχθον: «Εἰς τὸ δημοτικὸν σχολεῖον ἄς μάθουν τὰ παιδιὰ τὴν θρησκείαν τῶν πατέρων, τὴν γλώσσαν καὶ τὴν ἱστορίαν τοῦ ἔθνους των, κτλ. ἀνθρωπιστικὰ μαθήματα, καὶ κατόπιν ἄς φοιτήσουν εἰς τὰς εἰδικὰς σχολὰς νὰ παιδευθῶν ὅ,τι θέλουν.» Καὶ λένε παρακάτω: «Δί φωναὶ ὑπὲρ τῶν πρακτικῶν καὶ κατὰ τῶν κλασσικῶν καὶ ὑψηλοτέρων φαίνονται μοι ὅτι δηλοῦσι κατὰπτωσιν τοῦ ἔθνικοῦ φρονήματος, ἐκχυδαῖσμόν τινα.» Περιττό νὰ καταλάξετε πὼς δάσκαλος τὰ γράφει.

Ἐγραψε καὶ δεῦτερο χρονογράφημα στὸν «Πύρρον» (14 Ἰουλίου) ὁ κ. Κλέων Κουτσαβάκης γιὰ τὸ Πρότυπο. Καλὰ πού τοῦ τὸ θύμισε ὁ «Νουμάς», γιὰτὶ θὰ τὸ ξεχνοῦσε. Γι' αὐτὸ ἀφιερώνει καὶ τὸ μισὸ του χρονογράφημα στὸ «Νουμάς». Καὶ βγάζει ἀπόφαση καταδικαστικὴ: «Τὰ πλεῖστα τῶν σχολείων μας οὐδὲν πράττουν, τίποτε σχεδὸν δὲν παράγουν. Ἄλλὰ καὶ τὸ Πρότυπον τίποτε δὲν θὰ κάμῃ.» Καὶ ξέρετε γιὰτὶ δὲ θὰ κάμῃ; Γιὰτὶ ὁ κ. Κλέων εἶναι βεβασιότατος πῶς, λείπει ὅχι τὸ σύστημα, ὅχι ἡ ἰδέα, παρὰ ἀδ' ἐκτελεστής, ὁ φωτεινὸς ἀνθρώπος, ὁ ἔχων τὴν δύναμιν νὰ μετουσιῶ ὅ,τι διδάσκει. Ἐκπαιδευτικὴν σύστημα βάσιν ἔχον καὶ τύπον ἐξωτερικὸν τὴν γλώσσαν, τὸν τύπον τῆς γλώσσης, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἔχη σοβαρὰ ἀποτελέσματα». Καὶ τοῦ χρόνου!

«Πνευματικὲς παραμάννες!» — Μιὰ πολὺ νόστιμη σάτυρα, γραμμῆνη καὶ εἰκονογραφημένη ἀπὸ τὸ Κεντρί, τὸν παληκαρῶ Σταματίου τῆς Ἀκρόπολης», στὴν Ἑλλάδα» (11 Ἰουλίου). Ἀμίμητος ὁ Μιστριώτης σὰν πικραμένα πού νανουρίζει τὰ μωρὰ μὲ τὰ «ὑπνωσον, ἐμὸν τέκνον, ὑπνωσον», καὶ τοὺς ἀπαγορεύει νὰ χυδαῖζον κλαίγοντας μὲ τὰ «Οὐὰ» καὶ ὅχι μὲ τὰ «Ὠά», καὶ ἀντὶς γιὰ ζουμι καὶ ἀραροῦτι καὶ τσιτσι, τὰ ταῖζει μὲ ἀγλώσσας χελιδόνων, μέλινα ζωμόν, μὲ τῆς Ἐκάτης τὸ δειπνον» καὶ μὲ.. «τόμους Ἀνακρέοντος», ὡς πού σκάσανε τὰ μωρὰ, ἀὴ γλώσσα ὅμως ἐσώθη!»

ΣΤΗΝ ΑΛΕΞΑΝΤΡΑ. — Εἶχε καὶ συνέχεια τὸ δικαστικὸ ἔγγραφο τοῦ κ. Κέπετζη. Τὴν ἀπάντησιν τοῦ κ. Γ. Πηλαβάκη («Ταχυδρόμος» 22|5 Ἰουλίου), πού ἔβαζε τὰ πράγματα στὴ θέσιν τους ὅσο γιὰ τὴ γλωσσικὴ πορεία τοῦ περιοδικοῦ «Νέας Ζωῆς», καὶ τὸν πατριωτισμὸ τῶν ἐκδοτῶν του, βγήκανε νὰ κακίσουνε στὴν ἴδια φημερίδα (24|7 Ἰουλίου) οἱ κκ. Γ. Δ. Στεφάνου καὶ „, λέγοντας πὼς δὲν ἔπρεπε κἀν νὰ τυπωθῆ τέτοια ἀπάντησιν σ' ἕναν τέτοιο διαπρεπῆ γλωσσολόγο σὰν τὸν κ. Κέπετζη. Μὲ λίγα μετρημένα λόγια τοὺς βάλανε κι αὐτοὺνους στὴ θέσιν, τους οἱ κκ. Κ. Ν. Κωστακινίδης ἀπὸ μέρος τῆς «Νέας Ζωῆς», καὶ Γ. Π. (ἴφημ. «Ὁμόνοια», 28|11 Ἰουλίου).

ΣΤΟ ΒΟΛΟ. — Ὁ κ. Νέης, ταχτικὸς πιά ὠραιογράφος τῆς «Θεσσαλίας», παραξενεύεται σ' ἕνα χρονογράφημά του (13 Ἰουλίου) πὼς ἄκουσε στὸν Ἄναυρο εἶνα ρωμαϊκὸ δουλικὸ, μετρημεισμένον ἐπὶ τὸ εὐρωπαϊκώτερον» νὰ λήθ σ' ἕνα παιδάκι: «Ντροπή, Μπεμπέ! Τὰ καλὰ παιδιὰ δὲν μιλοῦν ἑλληνικὰ!» Ἐμεῖς παραξενευόμεστε μὲ τὴν ἀφέλεια τοῦ κ. Νέη. Τί ἄλλο κάνουνε δασκάλοι καὶ δασκάλισσες στὰ σχολεῖα παρὰ νὰ λένε στὰ Ἑλληνόπουλα πὼς εἶναι ντροπὴ νὰ μιλοῦνε τὴ γλώσσα τους, παρὰ πὼς πρέπει νὰ μιλοῦνε τὴν καθχρεύουσα; — Ξένη κι αὐτὴ γλώσσα γιὰ τὰ παιδιὰ, μὰ πού δὲν ἔχει οὔτε τὴ χάριν νὰ μιλιέται σὰν τὰ γαλλικά.

ΣΤΗΝ ΚΑΛΑΜΑΤΑ. — Γλωσσικὴ συζήτησιν κ' ἐκεῖ κάτω. Ἀφορμὴ μιὰ παράστασιν τῆς «Κασσιανῆς» τοῦ κ. Κυριακοῦ. Ἐγραψε ὁ «Φρουρὸς» κριτικὴ καὶ μίλησε καὶ ἀπερὶ τῆς γλυκανάλατης καὶ ἀρχαιοπρεποῦς γλώσσης τοῦ ἔργου». Ἐνας «Φιλόλογος» ἀπάντησε στὸν «Ταχυδρόμο», καὶ ἀπάντησε «μὲ πικρία». Μὰ τοῦ ἔγραψε τότε στὸ «Φρουρὸ» (8 Ἰουλίου) ὁ «Νάρκισσος», γιὰ τὸ γλωσσικὸ ζήτημα σωστὰ καὶ γερὰ λόγια, δείχοντας πὼς

αυτή ή αρχαιολατρεία έκαμε τὸ Ρωμιὸ νὰ ξεχάσῃ τὸ παρὸν του καὶ νὰ φτάσῃ στὸ ἄθλιο σημεῖο πού βρίσκεται σήμερα.

ΣΤΗΝ ΠΑΤΡΑ. — Ὅ,τι συστήσαμε στὰ Πατρινοπούλα σὲ περασμένο φύλλο, ἀπὸ τὴ στήλη αὐτῆ, νὰ πού γίνεται. Στὸ «Σέλας» (9 Ἰουλίου) διαβάζουμε πὼς τὴν 1 τοῦ Τρουγητῆ βγαίνει ἐκεῖ τὸ «Ἰλυκοχάρμα» — ἀδεκαπενθήμερον περιοδικὸν πού φιλοδοξεῖ νὰ παρουσιάσῃ κάτι εἰδικρινές καὶ πρωτότυπο καὶ ν' ἀκολουθήσῃ πιστὰ τὸ πρόγραμμα τῆς ζωντανῆς γλώσσης». Διαβασαμε καὶ τὴν ἀγγελία του, γραμμένη στὴ δημοτικὴ. Μάθιμε ἀκόμα πὼς ἰδρυτῆς του καὶ διευθυντῆς του εἶναι ὁ καλὸς νέος κ. Τάκης Ἀγγ. Κωσταντόπουλος κὶ ἀρχισυντάχτης τοῦ ὁ κ. Δ. Λόντος, ὁ γερὸς πολεμιστῆς τῆς Ἰδέας. Τὸ σκῆμα του θᾶναι σὺν τὸ σημερὸ τοῦ «Νουμᾶ», μὲ 16 σελίδες, μὲ διαλεχτὸ χαρτὶ καὶ μὲ εἰκόνες. Καὶ καρτεροῦμε τώρα μὲ λυχτᾶρα τὸ πρῶτο φύλλο του — πού θὰ γιορταστοῦνε μὲ δαῦτο στὴν Πάτρα *τάληθινά* «Ἐευθέρια» γιὰ νὰ σὰς ποῦμε τὴν ἐκτίμησὴν μας.

ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ. — Ἀρχισε καὶ βγαίνει στὴν Πόλη ἓνα σοσιαλιστικὸ φυλλαράκι, ὁ «Ἐργάτης». Δυὸ φορές τὴ μῆνα, καλοτυπωμένος, καλογραμμένος. Λίγο ἀκόμα καὶ θὰ λέγουμε σὲ γλώσσα πού πᾶει νὰ γίνῃ κανονικὴ. Καὶ γιὰ τὴ γλώσσα γράφει στὸ δεύτερο φύλλο (11 Ἰουνίου): «Κᾶποιοι ἐργάτες παραπονεθῆκαν πὼς τοὺς περιφρονοῦμε ἐπειδὴ τοὺς παίρνομε δῆθεν γιὰ ἀγράμματους, γράφοντες τὸν «Ἐργάτη» σὲ γλώσσα πρόστυχη. Ὁ «Ἐργάτης» γράφεται στὴ γλώσσα πού μιλοῦμε, δηλαδὴ στὴν ἐθνικὴ μας γλώσσα. Θὰ ἔπρεπε νὰ παραδεχθοῦμε πὼς ὁ ἐργατικὸς λαὸς εἶνε πρόστυχος γιὰ νὰ παραδεχθοῦμε πὼς καὶ ἡ γλώσσα του εἶνε πρόστυχη... Ὁραιότερη γλώσσα ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴ πού μιλοῦμε δὲν ὑπάρχει ἄλλη στὸν κόσμῳ.»

ΣΤΗ ΣΜΥΡΝΗ. — Ἐπρεπε νὰ βγοῦν οἱ Ἀρμένηδες νὰ δείξουνε τὸ σωστὸ καὶ στὴ δακτυλοκρτούμενη τέχνη! Καθὼς γράφει στὴν «Ἐστία» τῆς Σμύρνης (30 Ἰουνίου) ὁ χρονογράφος τῆς «Ἰέραξ», πού ἂν καὶ εἶναι κατὰ τῶν μαλλιαρῶν, οὐχ ἥττον εὐρίσκει εἰς αὐτοὺς καὶ κάποιον δίκαιον», στὸ Κορδελιό, τὴν ὁλορφη ἐξοχή, «ἐν τῷ θεάτρῳ Μιλάνου, ἐνθα δίδει παραστάσεις εἰς ἕκ τῶν καλλιτέρων ὁμογενῶν θιάσων, ὁμᾶς Ἀρμενίων κατοίκων τοῦ προαστείου διεμαρτυρήθη διὰ τὴν γλώσσαν τῶν ἠθοποιῶν καὶ ἀπήτησεν ὅπως αὕτη ἐκλαίκευθῆ, ἄλλως θὰ παύσωσι τοῦ νὰ φοιτῶσιν ἐν τῷ θεάτρῳ. Καὶ ἦδη οἱ ἠθοποιοὶ ἤρξαντο ἀπὸ τοῦδε νὰ ἔχωσι

δις γῆς ἡμέρας δοκιμάς, οὐχὶ πλέον περὶ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ προσώπου, τὸ ὅσοον ὑποδύονται, ἀλλὰ περὶ τῆς γλώσσης... Ἄδικον λοιπὸν ἔχουσιν οἱ καθαρευουσιᾶνοι ὅτι ὁ Πάλλης δωροδοκεῖ. Διότι ἡ γλώσσα εἶναι ἐκ τῶν καθημερινῶν ἀναγκῶν, εἶναι τροφή, ἡ ὅποια κκταλλήλως παρασκευαζομένη καὶ καρυκευμένη ἀποτελεῖ τὸ λαμπρότερον τῶν ἐδεσμάτων.»

Ἡ Κοινὴ Γνώμη

Ἡ Ἐπανάστασι τοῦ Φέξη

Φίλε «Νουμᾶ»,

Εἶδα κάτι ρεκλαμὲς πὼς ὁ κ. Φέξης τυπώνει βιβλιοθήκη ἀλάκαιρη ἀπὸ βιβλία, φιλοσοφικά, κοινωνιολογικά καὶ λογοτεχνικά. Μεταφρασμένα τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰρχαῖα κὶ ἀπὸ τὰ ξένα. Νὰ σοῦ πῶ τὸ κοῦμα μου, στὴν ἀρχὴ δὲν ἔδωκα μεγάλη σημασία. Εἶπα πὼς ὁ ἐκδότης, δουλεύοντας στὴ ρουτίνα τοῦ δασκαλισμοῦ, κάνει μιὰ τρύπα στὸ νερό. Εἶπα πὼς οἱ μορφωμένοι μας, ὅσοι ἔχουν ὄρεξη νὰ διαβάσουνε κάποια βιβλία, τὰ γράζουσινε πολλὰ φτηνότερα καὶ χίλιες φορές καλῆτερα τυπωμένα στὸ πρωτότυπο, ἀρχαῖο ἢ ξένο, ἢ τοῦλάχιστο καλομεταφρασμένα ἀπὸ εἰδικούς στὰ γαλλικά, κὶ ὄχι κακοαποδομένα στὴν ἀχαρῆ καθαρευουσα, ὅπως ξέρομε δὴ πὼς σκαρώνονται τὰ χρήσιμα βιβλία τῆς ρουτίνας. Ἄξαφνα, εἶδχ στὸ «Νουμᾶ» τὴ δῆλωσιν τοῦ κ. Νιρβάνχ — τὸ γλωσσικὸ του πιστεύω — ὅπου κοντὰ στᾶλλα λέει πὼς ἀνήθηκε στὸν κ. Φέξη νὰ τοῦ μεταφράσῃ Πλάτωνν στὴ αἰτιῆ γλώσσα». Πᾶει νὰ πῆ πὼς τοῦ μεταφράζει στὴν ἀκαθάρια δημοτικὴ». Γιὰτὶ τὸνομὸς του δὲ λείπει ἀπὸ καμιὰ ρεκλαμὰ τοῦ κ. Φέξη. Αὐτὸ μ' ἔκαμε νὰ προσέξω καλῆτερα τὶς ρεκλαμὲς. Εἶδα πὼς μεταφράζουσινε γιὰ τὸν ἐκδότη οἱ πρὸ φημισμένοι Ἀθηναῖοι λόγιοι. Ὅνόματα ἓνα κ' ἓνα. Ἄλλοι ὅμως φανατικοὶ δημοτικιστᾶδες, ἄλλοι φανατικοὶ καθαρευουσιᾶνοι, ἄλλοι μισόγλωσσοι, κὶ ἄλλοι πού κάνουνε στὴ θεωρίαν τὸ δημοτικιστῆ καὶ στὴν πράξιν δὲν ἔχουνε σύρει οὔτε δέκα γραμμὲς δημοτικὲς στὴ ζωὴ τους. Πὼς μεταφράζουν ὅλες αὐτές οἱ ἀνόμοιες πένινες ἔμοια ἔργα; Αὐτὸ μού γάνωσε τὸ μυκλὸ. Γιὰτὶ, θαρρῶ, μιὰ τόσο σπουδαία δουλειὰ γιὰ νὰ πετύχῃ, χρειάζεται τάξιν καὶ ρ. θμὸ. Πλάτωνα μεταφράζουσινε μαζί Νιρβανὰς καὶ Φιλαδελφίας, Ribot πάλε μαζί Καζαντζάκης κὶ Δαραλέξης, ζευγάρι δηλαδὴ, ἓνας ἄκρος δημοτικιστῆς κ' ἓνας καθαρευουσιᾶνος. Ἄμα ἔχω μπροστά μου τὴ δῆλωσιν τοῦ κ. Νιρβάνχ, δὲν μπορῶ παρά νὰ ὑποθέσω πὼς πῆρε μαζί του, μὲ τὸ μέρος μας, τὸν καθαρευουσιᾶνο Φιλαδελφία, πὼς ὁ Καζαντζάκης σκλάβωσε ὀλότελα στὴ λατρεία τῆς δημοτικῆς τὸν ἀπὸ καιρο μισόγλωσσο Δαραλέξιν. Κ' ἔτσι πᾶω νὰ ὑποθέσω πὼς ἡ καινούρια βιβλιοθήκη τοῦ Φέξη θὰ τυπωθῆ ὅλη στὴν καθάρια δημοτικὴ. Ἐχει δίκιο ὁ ἐκδότης νὰ παινεύεται πὼς ἔκαμε αἰμιὰ νέα ἐπανάστασιν, πὼς εἶναι «ἄλλος Προμηθεῖας».

Ένα πράγμα όμως. Οί ρεκλάμες του, καθώς είναι γραμμένες στην καθαρύουσα - έσως από στρατηγίμα, για να μην πιχτούν τάρματα οί γλωσσικοί δραγάτες - είναι λιγάκι σκοτεινές, σαν αρχαίοι χρημαίοι. "Ασχρησά σέ μιὰ λέει πώς τάρχατα έργα τυπώνονται τώρα «όχι εις τήν θείαν μέν γλώσσαν αὐτῶν, ἀκατάληπτον ἕως εις τοὺς νεωτέρους "Ελληνας; [ὡς ἐδῶ, περιφημα], ἀλλ' εις τήν μητρικὴν ἡμῶν γλώσσαν [ἀκόμα πὺρ περιφημα· μητρικὴ, αὐτὸ δὲ δὲν τάρνιεται οὔτε ὁ Μιστριώτης, εἶναι ἡ δημοτικὴ], τήν γλώτταν τῶν συγχρόνων πεφουτισμένων Ἑλλήνων [κάθε ἀληθινὰ φωτισμένος Ἑλληνας εἶναι καὶ δημοτικιστὴς], τήν καταληπτήν εις πάντα γνωρίζαντα τὰ σύγχρονα ἑλληνικὰ γράμματα...»

Αὐτὸ δὲν τὸ πολυκαταλαβαίνω. Τί γράμματα ἔνοεῖ; Τοῦ Σκολιου, ἢ τὰ ποιητικὰ καὶ φιλολογικὰ δημοτικά μας; Δέ μοῦ τὸ ζηγᾶς, σέ πιακαλῶ, Νουμά μου, για να δῶ ἂν πρέπει να στείλω παραγγελιά για τὰ κινούρια βιβλία τοῦ κ. Φέξη;

Σόρα, 18. VII. 1910.

ΤΙΡΙΑΙΡΗΣ

Σημ τοῦ «Νουμά».—Τὸν κουτὸ μάς κάνεις;

ΑΘΗΝΙΩΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

(Σ' ἓνα φίλο, σὶὰ ξένα)

Ἀθήνα, 22 τοῦ Ἀλωνάου

Ἄμα διαβάξης ἐφημερίδες σήμερα καὶ τις ξαναδιαβάσης μετὰ δεκα μέρες, θὰ δῆς πὺρ ὅλα τὰ φοβερά καὶ τρομερά πὺρ γράφουσε γίνονται καπνός. Μιὰ βδομάδα τὴν πέρφει τὸ ὑπουργεῖο τοῦ Δραγούμη, καὶ τὸ ὑπουργεῖο μένει στή θέση του. Ἐκκλησιαστικός βρασμὸς, καὶ ὅλα συχωρεμένα. Χαλάσανε τὴν κόσμον τὰ προεδρεῖα Συλλόγων καὶ Συντεχνιῶν να βροῦνε λαϊκοὺς καὶ ἀνεξάρτητους ὑποψήφιους για τὴν Ἐθνοσυνέλευση, καὶ τὸ ἀποτέλεσμα εἶτανε σ' ὅλο τὸ Κράτος να γίνουσε μιχτοὶ συνδυασμοὶ καὶ να κάμουν οἱ κομματικοὶ ἀρχηγοὶ ἐδῶ ζήτημα τὴν ὑποψηφιότητα τοῦ Βενιζέλου, ὅπως τὴν κάμανε ζήτημα κ' οἱ καλοὶ μας γειτόνοι, οἱ Νεότουρκοι. Φωντάσου ναῖνα· ἀναγκασμένοι κανεῖς να φυλάγεται ἀπὸ φίλους καὶ ὄχτροὺς! Ὡς τόσο, ἀφοῦ τὰ βόλεψε ὅπως ἔπρεπε στήν Κρήτη, ἀφοῦ ἐδῶκε στους Προζένους ὑπόμνημα για τὴν ἀντίφαση πὺρ πέσαν οἱ Προστάτιδες σαν εἶπανε «κυριαρχικά» τὰ δικαιώματα τοῦ Σουλτάνου, ἀφοῦ πλερωθῆκ'νε ἀνόριστοι οἱ Τουρκοκρατικοὶ ὑπάλληλοι καὶ πληρεξούσιοι, ἀφοῦ κ' οἱ ἀντίθετοὶ του στήν Κρήτη ἀρχισαν να συμφωνοῦνε πὺρ μποροῦν να συνεργαστοῦνε μαζί του σέ Κυβέρνηση, Οἰκουμενική, ἤρθε ὁ Βενιζέλος ἐδῶ στίς 12 κ' ἔφυγε στίς 19 για ταξίδι, ὡς τὴ Βιέννα ἕως.

Στὴν πολιορκία πὺρ τοῦ στήσανε οἱ δημοσιογράφοι, μίλησε μετρομένη καὶ διπλωματικά. Ὅχι σαν τὸν κ. Δεβίλ, τὸ Γαλλο πρέσβη ἐδῶ, πὺρ τοῦ ξεφύγανε ἀντιδιπλωματικὰ λόγια στήν ὑποδοχὴ τῆς ἐθνικῆς του γιορτῆς, καὶ οὔτε σαν τὸ Ναμπὴ μπερ, τὸν Τοῦρκο πρέσβη, πὺρ πῆγε με ἄδεια στήν Πόλη καὶ τοῦ ἔβαλε συνέντευξη ἡ «Γινίν», για τὴν «ἐλευσινή» ἑσωτερικὴ καταστασή μας - πὺρ χάσαμε τὴν ἐχτίμηση τῆς Εὐρώπης, πὺρ κιντунеῖ ο βασιλικὸς μας θρόνος, πὺρ ὁ Διαδόχος ἔμεινε δίχως φίλο, καὶ ἄλλα. Φυσικά γεννήθηκε διπλωματικὸ ἐπίσδοιο, ὁ Ναμπὴς ἀρνήθηκε πὺρ τὰ εἶπε ἔτσι, καὶ τώρα δὲν ξανάρχεται πιά στήν Ἀθήνα, παρὰ ἔρχεται ἀπὸ τὸ Βουκουρέστι ὁ Σεφά μπερ, Νεότουρκος με τὰ ὅλα του αὐτός.

Ὡς τόσο, δὲν ἔπαψε στήν Τουρκία ὁ ἐμπορικὸς πόλεμος. Παύει στὸ φαινόμενο, καὶ πάντα ὑπάρχει. Ἐκεῖ ξεθυμαίνουσε οἱ Τοῦρκοι τὸν ἀλληλοσπαραγμὸ τους. Γιατὶ σηκώτανε κεφαλι οἱ ἀντιδραστικοὶ. Κ' οἱ Νεότουρκοι καταδιώκουσε τὸν Ἀρβανίτη Κεμάλ καὶ φυλακίζουσε τὸν προπερσινὸ βεζῖρη Φερῖτ, καὶ γουεῖουσε συνενόηση με τὸ φιλελεύτερο πρίγκηπα Σαμπαχεντίν. Κ' ἐνῶ ἡ Ἀρβανιτιά τοὺς πολεμάει γερὰ στὰ βουὰ τῆς, σηκωθῆκ'νε κ' οἱ Δροῦσοι στὸ Λίβανο κ' οἱ Μπεντουῖνοι στήν Ἰεμένη. Οἱ Σαμιῶτες συνταράζουσε πάλι ἀπὸ τοὺς 39 τοὺς πληρεξούσιους οἱ 34 κρηυτήκ'νε ἀντίθετοι τοῦ Κοπάση, κάμανε συλλαλητήρια καὶ ζήτησανε τὴν πᾶψη του· ἡ Πύλη γι' ἀπάντηση τοὺς στέλνει δυὸ ἀντιτορπιλλικά, ἓνα καταδρομικὸ κ' ἓνα τάγμα στρατὸ να τοὺς αἱματοκυλίση.

Τὸ Πατριαρχικὸ ζήτημα κινεῖται εἶχε δηλώσει ἡ Πύλη πὺρ δὲ θὰ ἐπιτρέψη να μαζωχτῆ Ἐθνοσυνέλευση, καὶ πὺρ, ἂν παραιτηθῆ ὁ Πατριάρχης, θὰ δεχτῆ τὴν παραιτήσή του. Κ' ἔπειτα θέλαν οἱ Τοῦρκοι να γιορτάσουσε μαζί τους οἱ δικαί μας τὴν ἐπέτειο τῆς Συνταγματικῆς τους Λευτερίας! Στὴ ναυτικὴ ἐπιθεώρηση, πὺρ κάμκε τότες, δὲν πῆγε ὁ Πατριάρχης. Μὰ να, κινούρια, πὺρ δὲν ξέρουμε πὺρ θὰ βροῦνε. Ὁ Βούλγαρος Ἐξάρχος ζήτησε ναρβῆ σέ φιλικὴ συνενόηση με τὸν Πατριάρχη, κ' ἡ Βουλγαρία τρίζει τὰ δόντια για τίς ἀνομίες τοῦ στρατοῦ στή Μακεδονία, ἔπου ἀρχισαν να μπαίνουσε ἀντάρτικα σώματα ἀπὸ τὰ βουλγαρικά σύνορα. Εἶναι πάλε φόβος μεγάλος για πόλεμο, κ' ἡ Τουρκία ὀχυρώνει τὰ βορινὰ σύνορα, ὀχυρώνει ὅμως καὶ πρὸς τὴν Ἡπειρο καὶ Θεσσαλία, στέλνοντας ἀλάκαιρες μεραρχίες, γιατὶ φοβάται τώρα μήπως Ἑλληνες καὶ Βούλγαροι συνεννοηθοῦνε καὶ τὴ χτυπήσουσε. Κάνει καὶ σκέδια μεγάλα για στόλο, καὶ με λαχειὸ μάλιστα. Βγήκε λόγος πὺρ θάγορᾶση.

πρώτα ένα καινούριο, τώρα δυό παλιά θωρακωτά από τή Γερμανία· μὰ τὰ σκέδια μένουνε στο χαρτί, και θὰ μένουνε ὡς πού νὰ βρεθῆ τὸ δάνειο, πού ἀπελπίστηκε ὁ ὑπουργός της Τζαβὴτ πὼς θὰ τὸ σφωνοῦσε στὴ Λόντρα και στὸ Παρίσι και τὴν κίνησε γιὰ τὸ Βερολίνο.

Ἄλλα νέα εἶναι: Ἐκαθαριστήκανε ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιο 18 καθηγητάδες. Ἐγείνε ἕνα ἥσυχο συλλαλητήριο μὲ τὸ Μιστριώτη και τὸν Καζάκη ἐπὶ κεφαλῆς νὰ ξαναδιοριστοῦνε. Κίνηση ἐκλογικῆ. Ράλλης και Θεοτόκης φιλι-κλειδί. Ἡ σταφίδα κακὴ σοδειά: 280 ἑκατομμύρια λίτρες, ἐνῶ πέρσι εἴτανε 390. Συλλαλητήρια στὸν Πύργο πὼς φταίγει ἡ Προνομιούχο Ἐταιρία. Κόντεψε νὰ κατῆ τὸ Προξενεῖο μας στὴ Σμύρνη. Ἄρχισε ἡ μελέτη γιὰ νέο παρακλάδι πού θὰ ἐνώσῃ τὸ σιδηρόδρομο τῆς Λάρισσας μὲ τοὺς τούρκικους. Και λένε πὼς τὸ στάρι εἶναι λιγοστὸ φέτος στὸν κόσμον, και θὰ φάμε ἀκριβώτερο τὸ ψωμί.

ΑΘΗΝΙΩΤΗΣ

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Τὰ γραφεῖα τοῦ «Νουμά» ἀπὸ τούτη τῆ βδομάδα μεταφέρονται στὴν ὁδὸ Ἰπποκράτη ἀριθ. 11, πλάι στὴν Ἑθνικὴ Βιβλιοθήκη.

— Βγῆκε τὸ 5ο φυλλάδιο τῆς «Ἀνεμώνης» μὲ ὕλη καλὴ και διαλεκτῆ. Στὴν πρώτη πρώτη σελίδα του δημοσιεύει τρία ποιήματα τοῦ κ. Κ. Παλαμά «Τὰ παραδομένα», κ' ἕνα ἀπ' αὐτὰ εἶναι οἱ «Τρεῖς Πανηγύρες», ὡστὸ διαμαντάκι, πού τὸ δημοσιεύουμε και μεῖς ἐδῶ:

ΤΡΕΙΣ ΠΑΝΑΓΙΕΣ

Ἡ Παναγιὰ ἡ Φλαμπουριανὴ κ' ἡ Παναγιὰ ἡ Κανάλα
κ' ἡ Σιρατηλάτισσα ἡ Κυρά,
τρεις ἀδερφές, και ζούσανε μὲ τὴ μεγάλη ἀγάπη,
τρεις ἀδερφές, και μιὰ καρδιά.
Μὰ ὁ χωρισμὸς εἶναι κακὸς και τὸ ἔχε γειὰ φαρμάκι.
Και γιὰ νὰ ζοῦν πάντα μαζί,
τις ἐκκλησιές τους χτίσανε, τρεῖς ἀδερφές και κείνες,
κοντὰ κοντὰ, καρσι καρσι.

— Μαθαίνουμε πὼς ὁ φίλος κ. Γ. Μπογιατζάκης ἔγραψε ἕνα πολὺ καλὸ δρᾶμα μὲ τὸν τίτλο «Οἱ ἤσκιον» πού θὰ παιχτεῖ τοῦτο τὸ καλοκαίρι στὸ θέατρο τῆς κ. Κυβέλης.

— Ἀπὸ μιὰ θεατρικὴ κριτικὴ τοῦ κ. Γρ. Ξενόπουλου γιὰ τὸν «Πειρασμὸς» του μαθαίνουμε πὼς ἡ καθαρεύουσα λέει «ἐλαφρότατον δραμάτιον» τῆ χοντροκαμωμένη φάρσα.

— Ἀπὸ τὴν ἴδια κριτικὴ μαθαίνουμε πὼς, γιὰ νὰ δῆ ὁ συγγραφεὺς τί ἐντύπωση κάνει τὸ ἔργο του, πρέπει νὰ ξεριζώνῃ ἀπὸ τὸ ἀκροατήριον αὐτὰ γνωστὰ ζιζάνια τῶν ἐπισήμων πρώτων και (αὐτὸ δὲν τὸ λέει ὁ κ. Γρ. Ξ μὰ εἶναι φυσικὸ συμπέρασμα) νὰ τὸ γερμίζῃ μ' ἀγκαθίτους.

— Μαθαίνουμε πὼς πολλὰ πρωτότυπα ἔργα τῆς φετεινῆς φουρνιάς μεταφράζονται γαλλικὰ γιὰ νὰ παιχτοῦνε και στὸ Παρίσι.

— Στὸν τελευταῖο Hellenic Herald (ἀριθ. 43) τῆς Λόντρας δημοσιεύεται ὁ «Θάνατος τῆς Ὀρφανῆς» τοῦ Σολωμοῦ, μεταφρασμένος ποιητικῶς ἀπὸ τὴν Κα Edmonds.

— Στὴν Graecia τοῦ Παρισίου τυπώνεται ὁ «Ζάνος Χαρίσης» τοῦ Ἀργύρη Ἐφταλιώτη, μεταφρασμένος ἀπὸ τὸν κ. E. Clément.

— Λάβαμε τὴν τελευταῖα διάφορα καινούρια βιβλία, ἔμμετρα και πεζά, και θὰ γράψουμε γι' αὐτὰ στὸ ἐρχόμενον φύλλον.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Γ. Παπ. στὴν Ἰτιά. Λάβαμε τὴ συντρομὴ κ' ἐυχαριστοῦμε.—κ. Σάντ. στὴν Πόλη. Στείλ' τα. Τὰ φύλλα τὰ στέλνουμε στὸ παλιὸ σου κατατόπι: Wiener Bank-Vereln, ὡστε ἀπὸ κεῖ ζήτητέ τα. Μὰ ἄρесе και τὸ ἐπιγραμματικὸ σου στὸ Μιστριώτη:

Ἐνῶσω καθαρίζονταν ἡ κάρπο τοῦ Αὐγείου,
φαίνεται πὼς κρυβόσωνα μέσα στὴν κοπριὰ
κ' ἔμεινες γιὰ μαγιά.

κκ. Β. Φεδ. στὸ Καρλόβασι (Σάμο). Σοῦ θυμίζουμε τὴ συντρομὴ τοῦ 1909 και 1910.—κ. Εὐφ. Εὐθ. στὸ Βαθὺ (Samos). Δὲν ἀπάντησες στὰ γράμματα μας. Συντρομὴς χρωστᾶς τοῦ 1908, 1909 και 1910, δηλ. φρ. 32, ἐθ. Σὲ παρακαλοῦμε νὰ μᾶς τὰ στείλεις.—κ. Π. Π. Ἐλ. στὴν Πέτρα (Μιτυλήνη). Σὲ παρακαλοῦμε νὰ στείλεις τίς συντρομὴς τοῦ 1909 και 1910 (φρ. 22, 50).—κ. Ω. ἐδῶ. Ἄν ἀληθινὰ βιαζόσουν, εὐκολο εἴτανε νὰ περάσῃ ἀπὸ τὸ γραφεῖο, νὰ εὐ γνωρίσουμε, και τότε νὰ σοῦ δώσουμε τὰ κατατόπια πού γυρεύεις.—Κοκκινότρυχα. Μπορεῖς νὰ περάσῃς καμιά ὥρα ἀπὸ τὸ καινούριο γραφεῖο μας, νὰ σοῦ πούμε πὼς μπορεῖ νὰ τυπωθῆ;—κ. Μ. Φιλῆ. Κέρκυρα.—Στείλ' τα πρώτα, κ' ἔπειτα σοῦ λέμε ἂν μπορεῖ νὰ μπουνε. Ἀπὸ τὰ ἐπιγράμματα, τὸ 1ο δὲ μᾶς ἀρέσει, ἀπὸ τὸ 2ο σοῦ φύγανε στὴν ἀντιγραφή λέξεις, τὸ 3ο, ἂν και μᾶς φαίνεται πὼς κάπου ξαναδιαβάσαμε τὴν ἰδέα, τὸ τυπώνουμε ἐδῶ:

«Τὸ φᾶσμα»

Ἐλ' οἱ σοφοὶ μας βάρθησαν νὰ παίξουν τὸ κρυφτάκι
—Ποῖς ξεγελάσει τ' ἄλλουνοὺς—και κράζαν καταβάρει:
Κ' ἐκεῖ πού εἰ μᾶθροι πίστεθαν νὰ δοῦν τὸ Κατζηδάκι,
Λιγοθυμώντας ἔκραζαν ἀτὸ φᾶσμα τοῦ Ψυχάρη!

Ἐπὸ τὴν Ἑψηλὴν προεδρίαν τῆς Α. Μ.
τοῦ Βασιλέως

Ἡ ἘΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ. Εἰδικαὶ σχολαὶ ἀνωτέρων τεχνικῶν σπουδῶν: ΕΜΠΟΡΙΚΗ, ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ, ΓΕΩΡΓΙΚΗ, ΜΗΧΑΝΟΥΡΓΙΚΗ, ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ. Φοίτησις διετής. Γίνονται δεκτοὶ και μαθήτρια. Ἐγγραφαὶ ἀπὸ τῆς 20 Αὐγούστου. Μαθήματα ἀπὸ τῆς 15 Σεπτεμβρίου. Γραφεῖα Ἀκαδημίας και Δελτίου ἐπὶ τῆς πλατείας Κάνιγγος. Τὰ διδασκτὰ ἡλαττώθησαν εἰς τὸ 1)3 σχεδόν, πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν τεχνικῶν σπουδῶν. Ὁδηγὸς παρέχεται δωρεάν πρὸ αἰτούντι.